

Gemeente Nuenen

Omgevingsvisie Nuenen

Nota van zienswijzen en ambtshalve wijzigingen

Behoort bij het besluit van de raad van de gemeente Nuenen, Gerwen en Nederwetten van 30 september 2021

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Zienswijzen	5
3. Wijzigingen in de omgevingsvisie	61

1. Inleiding

De Omgevingswet gaat ervan uit dat we samen met de gemeenschap verantwoordelijk worden voor de fysieke leefomgeving. Vanuit die gedachte is het ook niet meer dan logisch dat we de omgevingsvisie samen met onze inwoners, ondernemers en partners maken. Dit is ook de enige manier om klantgericht te kunnen werken. Uitgangspunt is dat we bij elke fase participeren, intern en extern. We hebben geprobeerd de doelgroep zo breed mogelijk te maken. In het participatieverslag is de opbrengst opgenomen van de participatie bij de totstandkoming van de omgevingsvisie. Deze dient als naslagwerk bij de omgevingsvisie.

Deze informele participatie ontslaat ons niet van de verplichting van formele participatie in de vorm van inspraak.

Procedure omgevingsvisie

Zienswijzenronde

Het ontwerp van de omgevingsvisie heeft conform de gemeentelijke Inspraakverordening en in lijn met het toekomstige artikel 16.26 van de Omgevingswet van 5 maart tot en met 15 april 2021 voor iedereen ter inzage gelegen via www.ruimtelijkeplannen.nl.

Vaststelling

Na de ter inzage ligging van de ontwerp omgevingsvisie beslist de gemeenteraad over de vaststelling ervan. Daarbij worden de ingediende zienswijzen meegewogen. De vastgestelde omgevingsvisie wordt vervolgens gepubliceerd.

Beroep

Tegen het besluit tot vaststelling van de omgevingsvisie kan geen beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, omdat het een strategisch beleidsdocument betreft.

Status zienswijzennota

Deze zienswijzennota behoort bij het besluit van de gemeenteraad de omgevingsvisie Nuenen vast te stellen. De nota bestaat uit drie hoofdstukken. Hoofdstuk 1 bevat het doorlopen proces. In hoofdstuk 2 is de essentie van de zienswijzen weergegeven en is aangegeven of de zienswijzen aanleiding geven tot aanpassing van de omgevingsvisie. Bij de beantwoording is uiteraard rekening gehouden met de volledige inhoud van de zienswijzen. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de wijzigingen (naar aanleiding van de zienswijzen en ambtshalve wijzigingen) in de omgevingsvisie.

Ingekomen zienswijzen

Schriftelijke zienswijzen

Er zijn 29 schriftelijke zienswijzen ingediend, waarvan vier gelijkloidend. Allen zijn binnen de gestelde termijn ingediend en daarmee ontvankelijk. Enkele van de zienswijzen hebben geleid tot aanpassing van de omgevingsvisie.

Mondelinge zienswijzen

Er zijn geen mondelinge zienswijzen ingediend.

Ambtshalve wijzigingen

De ontwerp omgevingsvisie is ook binnen de gemeentelijke organisatie nogmaals doorgenomen. Dit heeft geleid tot een aantal beperkte wijzigingen.

2. Zienswijzen

De omgevingsvisie is van en voor iedereen in Nuenen. We hebben dus extra veel aandacht besteed aan de communicatie rondom de zienswijzeperiode. Juist om zo veel mogelijk mensen de gelegenheid te geven er kennis van te nemen en erop te reageren. Dit heeft geresulteerd in 29 zienswijzen. Dit toont de betrokkenheid van de Nuenenaren, belangenverenigingen en professionele partners.

De onderwerpen van de zienswijzen lopen uiteen, maar bereikbaarheid en leefbaarheid, grootschalige opwek van energie en het cultureel erfgoed worden veel genoemd. Voor wat betreft de eerste twee is dit een bevestiging van het dilemma dat wordt geschetst in de omgevingsvisie. De visie geeft daar nog niet de antwoorden op die iedereen graag wil horen. De vragen en ideeën die leven worden nog eens versterkt door een aantal lopende vraagstukken zoals de ontsluiting van Nuenen-West, de studie 'Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes' en het afwegingskader zonnevelden.

Veel opmerkingen gaan ook over een ander detailniveau dan de omgevingsvisie heeft. De omgevingsvisie laat nog heel veel ruimte voor verdere invulling. Dit is ook de bedoeling van de nieuwe Omgevingswet. Nadere uitwerking is nog nodig. We snappen dat er in deze overgangsfase, waarin programma's en het omgevingsplan nog niet zijn opgesteld, vragen zijn. Er wordt nog geen zekerheid geboden. Dit is echter iets wat nog moet groeien. Daar gaan we de komende periode verder mee aan de slag. Als uitwerking op de omgevingsvisie worden programma's en een omgevingsplan opgesteld. Dan pas is er sprake van het totaalplaatje.

In dit hoofdstuk is per zienswijze de essentie ervan overgenomen en van een antwoord voorzien. Bij de behandeling is uiteraard gebruik gemaakt van de volledige, originele zienswijze. In de conclusie is aangegeven of de zienswijze heeft geleid tot aanpassing van de omgevingsvisie. De wijzigingen zijn opgenomen in het overzicht in hoofdstuk 3.

Nummer	Indiener	Ingekomen	Registratie
1	Zuiderklamp Nuenen	8 maart 2021	159771
2	Kapmeuwahof Nuenen	20 maart 2021	169638
3	Piet van Wijkgaarde Nuenen	19 maart 2021	169426
4	Keizershof Nuenen	12 april 2021	191739
5	Belangenvereniging Nuenen Groen	11 april 2021	191919
6	Noorderklamp Nuenen	11 april 2021	189322
7	De Berg Nuenen	9 april 2021	190366
8	De Laar Gerwen	8 april 2021	190171
9	Laan ter Catten Nuenen	12 april 2021	191556
10	De Vroente Nuenen	15 april 2021	194953
11	Soeterbeekseweg Nuenen	14 april 2021	195143
12	Soeterbeekseweg Nuenen	15 april 2021	196568
13	Soeterbeekseweg Nuenen	16 april 2021	197651

14	Soeterbeekseweg Nuenen	16 april 2021	197698
15	Van Kemenadelaan Nuenen	14 april 2021	200989
16	Opwettenseweg Nuenen	15 april 2021	193932
17	Coöperatie Morgen Groene Energie U.A.	14 april 2021	193822
18	Coöperatie Ons Net Nuenen	13 april 2021	192211
19	Collseweg Nuenen	14 april 2021	194158
20	Stichting Middengebied	14 april 2021	193862
21	Erfgoedvereniging Heemschut	15 april 2021	196595
22	Adviesraad Sociaal Domein Nuenen c.a.	14 april 2021	193893
23	ZLTO	6 maart 2021	156209
24	Gemeente Meierijstad	26 maart 2021	177298
25	VeiligheidsRegio Brabant Zuidoost	31 maart 2021	181571
26	Brabant Water N.V.	26 maart 2021	176022
27	Waterschap De Dommel	13 april 2021	192100
28	GGD-BZO	14 april 2021	193725
29	IVN-natuur educatie Nuenen c.a.	13 april 2021	191625

Zienswijze 1

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Overlast A270

Al vele jaren ondervindt Nuenen (Zuid) meervoudig hinder van de A270. Indiener van deze zienswijze vindt dat het kort benoemen van het 'aan de slag moeten' met de leefbaarheid in woonwijken, zoals Nuenen-Zuid, niet in verhouding staat tot de lange historie wat betreft de overlast van de A270.

Indiener verzoekt om van de (geluid)overlast van de A270 een concreet programma te maken. De A270 en de effecten op de leefbaarheid zouden veel meer aandacht/nadruk moeten krijgen.

Reactie gemeente

Overlast A270

Bereikbaarheid en leefbaarheid is een groot dilemma voor onze gemeente. De omgevingsvisie schetst dit dilemma maar biedt nog niet de oplossing. De zorgen van indiener zijn bekend en worden breder gedragen.

Dit dilemma vraagt inderdaad om keuzes. Daarvoor is nader onderzoek nodig. Dat doen we in het programma Bereikbaarheid dat is opgenomen in de visie.

Dit programma moet verder worden uitgewerkt, maar onderdeel daarvan is de studie 'Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes'. Zoals de titel vertelt, gaat deze studie over het dilemma dat door indiener wordt geschetst. De bundelroutestudie doen we in samenwerking met de Provincie en in afstemming met de buurgemeenten. Het doel van deze (Nuenense deel)studie is het 'niet laten verslechteren of zelfs verbeteren' van de verkeersleefbaarheid. Maatregelen voor gemotoriseerd én alternatieve vervoerswijzen krijgen hierin de aandacht. De invloed van de A270 op de woonomgeving heeft die aandacht ook. Zonder maatregelen verslechtert de situatie. De studie resulteert in een advies over een scenario (juli 2021) en een uitgewerkt voorkeursalternatief (november 2021).

De A270 en de effecten die dit heeft op de verkeersleefbaarheid zitten in het programma Bereikbaarheid. Het is juist belangrijk dat integraal naar bereikbaarheid én leefbaarheid wordt gekeken. Dit maakt een apart programma voor de geluidsoverlast overbodig.

De besluiten die volgen uit de studie 'Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes' worden meegenomen bij een actualisatie van de omgevingsvisie, in programma's en het omgevingsplan.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast, omdat dit onderwerp in het programma Bereikbaarheid de door indiener gewenste aandacht krijgt.

Zienswijze 2

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Indiener van deze zienswijze doet de volgende suggesties:

Industrie Eeneind-West:

Geen industrie en bedrijven op Eeneind-West, maar dit terrein vol planten met bomen zodat bossen ontstaan.

Woningbehoefte

Leegstaande winkels en panden verbouwen tot woningen en eengezinswoningen opdelen naar woningen voor alleenstaanden.

Duurzaamheid – leefbaarheid - gezondheid

- a. Waar mogelijk op alle daken van bedrijven en woningen zonnepanelen plaatsen. Ook waar mogelijk windmolens plaatsen.
- b. Ervoor zorgen dat alle woningen CO2-neutraal worden. En alleen nog maar bouwen met elektrische machines.
- c. Het voor forensen onaantrekkelijk maken om door ons dorp te rijden en verkeer op fossiele brandstof (auto's én brommers) weren. Tegelijkertijd het dorp aantrekkelijk maken voor elektrisch verkeer, maar vooral voor fietsers en voetgangers.
- d. Voorlichting en samen aanpakken van het stoken van houtkachels.
- e. De veestapel ook in onze gemeente fors inkrimpen.

Openbare ruimte

- a. Voorlichting en samen aanpakken van tuinen en buurten: 'grijs eruit, groen erin'.
- b. Voorlichting en samen aanpakken van poep op de stoep.

Reactie gemeente

Industrie Eeneind-West

Voor Eeneind-West is er een onherroepelijk bestemmingsplan en zijn overeenkomsten voor ontwikkeling gesloten. Eeneind-West zal dus worden ontwikkeld als bedrijventerrein. De aanplant van een bos hier is niet meer aan de orde.

Woningbehoefte

In de omgevingsvisie is onder de opgave 'Hoogwaardige woon- en leefomgeving – Wonen en ruimtelijke planvorming' aandacht besteed aan de woningbehoefte. Hier wordt ook het verbouwen genoemd van leegstaande winkels en (bedrijfs)panden en -percelen tot woningen. Ook het splitsen van woningen is hier benoemd. Dit is overgenomen uit het vastgestelde programma Wonen. Zowel de omgevingsvisie als het programma Wonen voorzien dus in de suggesties van de indiener.

Duurzaamheid – leefbaarheid - gezondheid

Indiener van de zienswijze doet een aantal goede suggesties voor wat betreft zonnepanelen en CO2-neutraal bouwen, die ook al zijn opgenomen in het al vastgestelde programma Wonen. De omgevingsvisie is een visie op hoofdlijnen en heeft niet het detailniveau voor de genoemde maatregelen. Deze passen beter bij programma's en het omgevingsplan.

- a. In de omgevingsvisie hebben we onder de opgave 'Hoogwaardige woon- en leefomgeving – warmtetransitie' benoemd dat we naast duurzame nieuwe woningen ook de bestaande woningen willen verduurzamen en aardgasvrij verwarmen. We stimuleren (particuliere) woningeigenaren om aan de slag te gaan met energiematregelen, met de nadruk op isolatie én het leggen van zonnepanelen op daken. De omgevingsvisie en het programma Wonen voorzien dus in de suggestie van de indiener.
Binnen de opgave 'Robuust landschap – energietransitie' is aangegeven dat we terughoudend omgaan met initiatieven voor grootschalige energieopwekking zoals

windmolens en zonneweides vanwege de impact op onze kernkwaliteiten. We gaan daar wel beleid voor maken. We gaan in eerste instantie voor no-regret maatregelen als zonnepanelen op daken van grote stallen en bedrijfspanden en op en langs infrastructuur. Ten aanzien van windmolens maken we op dit moment een andere keuze dan waar de indiener toe oproept.

- b. In het Bouwbesluit is al opgenomen dat we woningen bijna energieneutraal (wat wordt gebruikt, moet worden opgewekt) moeten bouwen. Dat hebben we overgenomen in ons programma Wonen. In de warmtetransitievisie geven we aan hoe we van het aardgas afgaan. Daarmee komen we al aardig in de richting van CO₂-neutraal. Alleen nog maar bouwen met elektrische machines kunnen we niet afdwingen en vinden we voor nu ook een te hoge ambitie die ook niet past bij de door ons beoogde besturingsfilosofie.
- c. Op dit moment loopt de (Nuenense deel)studie 'Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes' met als doel het 'niet laten verslechteren of zelfs verbeteren' van de verkeersleefbaarheid. Het is niet de bedoeling regionaal verkeer te gaan weren. Ook Nuenenaren maken immers veelvuldig gebruik van wegen in andere gemeenten om op hun bestemming te komen. Het past ook niet in het bereikbaarheidsakkoord dat in de regio gesloten is. We onderzoeken in de genoemde studie hoe de doorstroming van gemotoriseerd verkeer kan worden verbeterd. Daarbij wordt óók nadrukkelijk gekeken naar mogelijkheden voor alternatieve vervoerswijzen met het oog op de gewenste mobiliteitstransitie.
- d. Ten aanzien van duurzaamheid ligt veelal het initiatief bij gebruikers en eigenaren. Duurzaamheid is iets wat je maar deels kan en wil afdwingen. Strenge lokale regels die de bewegingsvrijheid beperkten, vragen om draagvlak. Tijdens de totstandkoming van de omgevingsvisie hebben we veel inwoners en partijen gesproken. We hebben dilemma's aangekaart, ook ten aanzien van duurzaamheid. Die input heeft ons doen inzien dat op dit moment onvoldoende draagvlak is voor strengere eisen voor het stoken van houtkachels dan wettelijk opgelegd. Voorlichting over duurzaamheid is belangrijk. We besteden hier in de gemeenteberichten van de lokale kranten regelmatig aandacht aan.
- e. De ontwikkeling van de grootte van de veestapel wordt vooral gestuurd door provinciaal beleid. Het is niet meer toegestaan om intensieve veehouderijen te starten en te vergroten. Dit beleid is overgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied. In Nuenen zijn er nog een beperkt aantal veehouderijen en de verwachting is dat er de komende jaren bedrijven gaan stoppen. Daarom zien we op dit moment geen reden om actief in te zetten op verdere inkrimping, maar voorzien we een natuurlijke krimp. Dit willen we faciliteren door aan boeren die willen stoppen mogelijkheden te bieden voor omschakeling en nevenfuncties. In onze omgevingsvisie hebben we daarnaast aandacht voor duurzame innovatieve landbouw.

Openbare ruimte

Deze voorstellen hebben niet het detailniveau van de omgevingsvisie. De eerste suggestie heeft mogelijk raakvlakken met het programma Duurzaamheid waar ook klimaatadaptatie.

Aangezien het eigen terrein betreft kan de gemeente dit als onderdeel van een dergelijk programma hooguit stimuleren.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast, omdat:

- de zienswijze op sommige punten aansluit op de omgevingsvisie;
- de zienswijze op sommige punten niet aansluit op onze visie;
- de zienswijze op sommige punten een ander detailniveau heeft dan de omgevingsvisie;
- de zienswijzen op sommige punten niet aansluit bij onze sturingsfilosofie (rolverdeling).

Zienswijze 3

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Recreatievoorzieningen

Indiener van de zienswijze stelt voor te onderzoeken of een camping als aanvullende recreatievoorziening zinvol is. Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld een agrariër die wil stoppen met zijn bedrijf of (een deel van) Gulbergen.

Reactie gemeente

Recreatievoorzieningen

In de omgevingsvisie hebben we onder de opgave 'Robuust landschap – Landbouw' aangegeven dat we kiezen voor het faciliteren van omschakeling en nevenfuncties bij de landbouw zoals kamperen bij de boer. Dat heeft betrekking op het gebied ten noorden van Nuenen.

Bij de opgave 'Nuenen in Brainport – Groene ruimte van Brainport' geven we aan dat Landgoed Gulbergen zich kan ontwikkelen als een intensief recreatief gebied in een landschappelijke setting. Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld innovatieve en duurzame vormen van intensieve (verblijfs)recreatie die een koppeling maken met het versterken van de natuur- en waterbeleving van de Dommel en de Hoidonksche Beek.

De omgevingsvisie biedt op een hoog abstractieniveau mogelijkheden voor een initiatief als een camping. Nadere uitwerking in de vorm van waar en op welke manier kan plaatsvinden in programma's voor bijvoorbeeld het buitengebied en het omgevingsplan.

Het initiatief voor een camping moet vanuit de samenleving komen. De gemeente faciliteert.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast, omdat de omgevingsvisie op hoofdlijnen al mogelijkheden biedt voor recreatieve voorzieningen als een camping. De zienswijze sluit aan op de omgevingsvisie waardoor aanpassing overbodig is.

Zienswijze 4

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Realiteitswaarde

Indiener van de zienswijze zou graag zien dat de Gemeente Nuenen de bestaande problemen ambitieus, structureel, integraal en effectief aanpakt voordat zij zich uitlaat over allerlei nieuwe wensen en ambities, die strijdig zijn met de dagelijkse werkelijkheid.

Proces

Indiener van de zienswijze stelt dat in de omgevingsvisie in hoofdlijnen besluiten worden afgedwongen, zonder dat de inwoners de informatie en details tot haar beschikking hebben waarmee zij de volledige gevolgen van de besluitvorming kunnen overzien.

Belangrijkste tegenstrijdigheid - Bereikbaarheidsakkoord

De bundelroutes op de afbeelding onder het thema 'Bereikbaarheid en leefbaarheid' horen volgens indiener van de zienswijze niet bij een dorps karakter en zijn strijdig met veel van de ambities uit de omgevingsvisie.

Verkeersveiligheid

Indiener van de zienswijze vraagt aandacht voor de verkeersveiligheid op de Meierijlaan en de Opwettenseweg, trekt de gekozen oplossing voor de ontsluiting van Nuenen-West in twijfel en vraagt aandacht voor de (geluid)overlast van de Meierijlaan, andere ontsluitingswegen en bundelroutes te beperken.

Transformatie Berkenbos

Indiener vraagt zich af hoe het transformeren van Berkenbos naar een stedelijk woon/werk milieu past in de ambities zoals groen, rustig, veilig, dorps karakter. Nieuwe ontwikkelingen zouden ten koste gaan van de leefbaarheid en veiligheid van de huidige bewoners.

Slagkracht

Indiener vraagt zich af of de Gemeente Nuenen in staat is grootschalige projecten als de ontwikkeling van Landgoed Gulbergen te trekken.

Reactie gemeente

Realiteitswaarde

De omgevingsvisie is juist de integrale visie op een aanpak om wensen, taken, trends en ontwikkelingen samen te brengen. De omgevingsvisie schetst ook de dilemma's die dit met zich meeneemt. Mede door de inbreng van inwoners en ondernemers, vaak ingegeven vanuit hun dagelijkse werkelijkheid. Dit maakt de omgevingsvisie in onze ogen ambitieus maar ook realistisch.

We realiseren ons wel dat niet alle oplossingen in de omgevingsvisie geboden worden. Die moeten zijn beslag krijgen in programma's en het omgevingsplan. Dat de omgevingsvisie nog veel ruimte laat voor verdere invulling, past juist in het gedachtegoed van de nieuwe Omgevingswet. Nadere uitwerking en een realistische concrete aanpak is dus zeker nodig en moeten volgen na vaststelling van deze omgevingsvisie.

Proces

Er heeft een uitgebreid participatieproces plaatsgevonden waarbij de inwoners is gevraagd naar hun wensen en hoe zij Nuenen omschrijven. Hieruit is een wensenlijst en de vier kernkwaliteiten groen, rustig, dorps en gezellig gekomen. Samen met de wettelijke taken en de trends en ontwikkelingen vormen deze dé basis van de omgevingsvisie. In deze omgevingsvisie zijn geen nieuwe besluiten voorgelegd. Alleen eerder genomen besluiten zijn overgenomen, tegen elkaar afgezet én inzichtelijk gemaakt. Bij het opstellen van deze visie heeft een integrale afweging plaatsgevonden van eerder gemaakte keuzen en besluiten. In het licht van onze kernkwaliteiten en in het licht van de wettelijke taken die we hebben, trends en ontwikkelingen én de dagelijkse realiteit. Er zijn nog veel keuzen te maken. Dat is ook benoemd. Veel van deze keuzen worden voorbereid in afzonderlijke trajecten en met een uitgebreid participatietraject.

Belangrijkste tegenstrijdigheid - Bereikbaarheidsakkoord

Bereikbaarheid en leefbaarheid is een groot dilemma voor onze gemeente. Uit de participatie weten we dat bereikbaarheid zowel bijdraagt aan als een bedreiging vormt voor de leefbaarheid. Het dilemma vraagt om keuzes. Daarom is er een programma Bereikbaarheid opgenomen in de visie.

Dit programma moet verder worden uitgewerkt, maar onderdeel daarvan is de lopende studie 'Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes'. Zoals de titel vertelt, gaat deze studie over het dilemma dat door indiener wordt geschetst. De bundelroutestudie doen we in samenwerking met de Provincie en in afstemming met de buurgemeenten.

Door het verkeer te bundelen op de daarvoor bestemde wegen en daar maatregelen te treffen om de verkeersleefbaarheid niet te verslechteren, willen we de leefbaarheid in de gemeente per saldo bewaken en waar mogelijk verbeteren.

Het is niet de bedoeling om regionaal verkeer te weren, maar het is ook niet de bedoeling om extra regionaal verkeer aan te trekken.

De omgevingsvisie biedt wel uitgangspunten in de vorm van de kernkwaliteiten. Zo ook de kernkwaliteit 'dorps'. Ook in de studie bundelroutes worden de kernkwaliteiten nadrukkelijk bewaakt om zo zorgvuldige keuzes te kunnen maken. In de omgevingsvisie kunnen we daar niet op vooruit lopen.

De besluiten die volgen uit de studie 'Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes' worden meegenomen bij een actualisatie van de omgevingsvisie, in programma's en het omgevingsplan.

Verkeersveiligheid

De zienswijze sluit niet aan op het detailniveau van de omgevingsvisie. Deze gaat niet over specifieke wegen en maatregelen. Er is wel een programma Bereikbaarheid. Hierin krijgen ook thema's als verkeersveiligheid en de effecten op de leefbaarheid een plek. Bijvoorbeeld in eerder genoemde studie leefbaarheid en bereikbaarheid. De resultaten hiervan worden later overgenomen bij een actualisatie van de omgevingsvisie, in programma's en het omgevingsplan.

Op gebieds- en maatregelenniveau worden keuzes gemaakt in een bestemmingsplan (na invoering van de Omgevingswet een omgevingsplan). Ten aanzien van Nuenen West zijn de keuzes voor de ontsluiting gemaakt bij vaststelling van het bestemmingsplan op 29 april 2021.

Transformatie Berkenbos

Met het transformeren van bedrijventerrein Berkenbos wordt juist aansluiting gezocht bij onze kernkwaliteiten en onze ambitie een hoogwaardige woongemeente te zijn en niet in te zetten op nieuwe bedrijvigheid. Het is onze intentie om met bijvoorbeeld kantoren, minder hinder gevende bedrijven en andere functies zoals (bedrijf)woningen, de leefbaarheid en veiligheid van de aangrenzende buurten te verbeteren. De zienswijze van de indiener lijkt daarmee aan te sluiten op deze intentie van de omgevingsvisie.

Slagkracht

In het geval van de ontwikkeling van Landgoed Gulbergen neemt de gemeente het initiatief als samenwerkingspartner in regionaal verband. De gemeente pakt dit niet zelfstandig, omdat Gulbergen in eigendom is van meerdere partijen in de regio.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast, omdat:

- de zienswijze op sommige punten aansluit op de omgevingsvisie;
- de zienswijze op sommige punten niet aansluit op onze visie;
- de zienswijze op sommige punten een ander detailniveau heeft dan de omgevingsvisie.

Zienswijze 5

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Speerpunten gezondheid; geluid en trilling

De genoemde percentages van mensen die ernstige geluidshinder en ernstige slaapverstoring ondervinden, zijn naar het idee van de belangenvereniging Nuenen Groen extreem hoog.

De belangenvereniging vraagt de kop 'Speerpunten gezondheid' (onder 'Gezondheid als verbindende factor') expliciet te wijzigen. Zij wil daarbij geen verwijzing zien naar de 'Doorwerking'. De aanpak op geluid en trillingen is volgens de belangenvereniging niet onderscheidend voor de kernkwaliteiten 'rustig' en 'dorps', laat staan te kwalificeren als speerpunt. De belangenvereniging stelt voor dat we méér gaan doen dan wat wettelijk gevraagd wordt; met geld, maatregelen in de uitvoering en beïnvloeding van Provincie. En dat we daarover expliciet zijn in programma's. Daarbij moet worden gedacht aan bijvoorbeeld de woonomgeving Smits van Ooijenlaan, die van de A270, de Europalaan en Geldropsedijk.

Reactie gemeente

Speerpunten gezondheid; geluid en trilling

Het is bekend dat een aanzienlijk aantal inwoners geluidsoverlast ervaren. Dit verdient nader onderzoek. Op dit moment zijn we bezig met de (Nuenense deel)studie 'Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes'. Onderdeel van deze studie zijn ook de effecten op de verkeersleefbaarheid, waaronder geluid. We lopen niet op deze studie vooruit. We willen geen ambities uitspreken waarvan we de consequenties niet kunnen overzien. Uitkomsten van en keuzes tijdens de studie kunnen wel leiden tot bijstelling van de omgevingsvisie of tot uitgangspunten voor andere programma's en het omgevingsplan.

Met het benoemen van het terughoudend omgaan met ontheffingen spreken we wel al een verscherping uit. Het is de bedoeling dat niet meer zondermeer wordt gekeken naar het oprekken van de mogelijkheden.

Voor indiener is deze verscherping niet voldoende, maar wij zijn van mening dat verder onderzoek nodig is voordat het verantwoord is om stevigere ambities op te nemen. We sluiten dit in de toekomst echter niet uit.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast. Deels omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze. En deels omdat de zienswijze een ander detailniveau heeft dan de omgevingsvisie.

Zienswijze 6

Ontvankelijkheid

Deze indiener heeft tweemaal een gelijkkluidende zienswijze ingediend. Deze zijn beiden binnen de termijn ingekomen. De zienswijzen zijn ontvankelijk.

Zienswijze

Omdat beide zienswijzen gelijkkluidend zijn, zijn ze in gezamenlijkheid beantwoord.

Bereikbaarheid en leefbaarheid – kernkwaliteit ‘groen’

- a. Het faciliteren van verkeersstromen van buiten Nuenen (die Nuenen niet als eindbestemming hebben) is volgens indiener van de zienswijze in strijd met de uitgangspunten van de omgevingsvisie. Indiener vraagt het verder belemmeren van de doorstroming te overwegen. Dan komt er volgens indiener regionaal druk op een fatsoenlijke integrale oplossing van het verkeersprobleem voor de hele regio. Dit hoeft Nuenen niet lokaal op te lossen.
- b. Volgens indiener worden met een eventuele oostelijke randweg de leefbaarheidslasten enkel verschoven en wordt het leed over een nog groter aantal inwoners verdeeld. Bovendien strookt deze weg absoluut niet met de groene doelstelling van de omgevingsvisie.

Reactie gemeente

Bereikbaarheid en leefbaarheid – kernkwaliteit ‘groen’

- a. De Nuenense wegen worden veelal door eigen inwoners gebruikt. Maar ook door regionale gebruikers, zoals Nuenenaren zelf ook via Eindhoven naar hun werk in bijvoorbeeld Den Bosch gaan. Als gemeenten regionale gebruikers gaan weren dan hebben heel veel Nuenenaren daar zelf ook last van, want hier wonen ook veel forenzen. Woon-werkverkeer is nu eenmaal een gegeven. Doorgaand verkeer dus ook. We moeten dit probleem regionaal bekijken. Daarover is een bereikbaarheidsakkoord gesloten. We benaderen het probleem regionaal in de (Nuenense deel)studie ‘Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes’, één van de vijf regionale studies.

b. Het verkeer, lokaal en regionaal, legt druk op onze leefbaarheid. Dat dilemma hebben we in de omgevingsvisie geschetst. In de omgevingsvisie staan niet alle antwoorden. Deze moeten vaak nog uitgewerkt worden in programma's. Waaronder het programma Bereikbaarheid. De kaders en het gedachtegoed van de omgevingsvisie worden bij besluitvorming over die studie meegenomen. Zo kan bijvoorbeeld door de kernkwaliteiten zoals benoemd in de omgevingsvisie zwaardere eisen worden gesteld aan inpassing van een oostelijke randweg. Maar het kan ook een argument zijn om geen oostelijke randweg aan te leggen. Een oostelijke randweg kan echter ook bijdragen aan andere kernkwaliteiten in andere delen van het dorp. De voor- en nadelen moeten blijken uit die studie.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast. Deels omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze. En deels omdat de zienswijze vooruitloopt op de uitkomsten van een studie, als onderdeel van het programma Bereikbaarheid.

Zienswijze 7

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Bereikbaarheid tankstation aan de Berg, Nuenen

Indiener van de zienswijze vraagt rekening te houden met de belangen van het tankstation. In de omgevingsvisie is voor het centrum gekozen voor autoluwe straten en doorgaand verkeer door het centrum zal worden geweerd. Het tankstation aan de Berg is afhankelijk van zowel het verkeer dat vanuit het noorden als van uit zuiden komt. Het instellen van een verkeersluwe zone, dan wel eenrichtingsverkeer ter plaatse van de Berg en/of het afsluiten van het Park nabij het centrum heeft gevolgen voor de bereikbaarheid van het tankstation.

Reactie gemeente

Bereikbaarheid tankstation aan de Berg, Nuenen

In de omgevingsvisie is de ambitie opgenomen om tot een autoluw en fiets- en wandelvriendelijk centrum te komen, omdat dit bijdraagt aan diverse wensen, waaronder een nog aantrekkelijker centrum van Nuenen. De bereikbaarheid van het centrum moet wel geborgd blijven. Hoe we dat gaan doen, staat nog niet in de visie. Dit aspect wordt uitgewerkt in een programma voor het centrum. Daarbij wordt aangesloten bij de vastgestelde mobiliteitsvisie waarin wordt gedacht aan een autovrij Park en een

autoluwe Berg. Wat dit exact betekent voor de invulling en de consequenties voor het tankstation weten we nog niet. Dat is nu niet te beoordelen en wordt pas inzichtelijk bij de uitwerking in het programma Centrum of programma Bereikbaarheid.

De stelling dat in de omgevingsvisie staat dat “er voor het centrum wordt gekozen voor autoluwe straten en dat doorgaand verkeer door het centrum zal worden geweerd” is overigens niet juist. Dat komt uit de mobiliteitsvisie. De omgevingsvisie beperkt zich tot de uitspraak dat een autoluwe en fiets- en wandelvriendelijke openbare ruimte bijdraagt aan een nog aantrekkelijker centrum van Nuenen. Hoewel de zorg begrijpelijk is, loopt de zienswijzen vooruit op verdere planvorming en besluitvorming.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast, omdat de zienswijze een ander detailniveau heeft dan de omgevingsvisie. En deels omdat de zienswijze vooruitloopt op verdere planvorming en besluitvorming.

Zienswijze 8

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Transformatie bedrijfslocatie naar woongebied

Indiener van de zienswijze heeft plannen om de bedrijfslocatie aan de Laar 60 te Gerwen bij een toekomstige bedrijfsbeëindiging te transformeren naar een woongebied. Indiener vraagt of het perceel binnen 'stedelijke transformatie' of 'lichtgroene hart' ligt en vraagt of bevestigd kan worden dat de transformatie van de bedrijfslocatie tot woningbouwlocatie in overeenstemming is met de omgevingsvisie. Indiener vraagt dit vast te leggen in de omgevingsvisie.

Reactie gemeente

Transformatie bedrijfslocatie naar woongebied

De locatie Laar 60 ligt op de visiekaart binnen het 'lichtgroene hart'. De omgevingsvisie biedt ruimte om nieuwe woningbouwlocaties te verkennen. Dit is wel pas aan de orde nadat de al bekende locaties zijn ontwikkeld en in de volgorde herstructurering, inbreiding, uitbreiding. Ontwikkeling van de locatie zou dus op basis van de omgevingsvisie kunnen, maar wel onder voorwaarden en op termijn. We leggen deze locatie niet expliciet vast in de omgevingsvisie, omdat nader onderzoek naar de

haalbaarheid nodig is. Dit is voor een nadere uitwerking in een programma en omgevingsplan.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast, omdat de omgevingsvisie op hoofdlijnen al mogelijkheden biedt voor onderzoek naar de toevoeging van woningbouwlocaties. De zienswijze sluit aan op de omgevingsvisie waardoor aanpassing overbodig is.

Zienswijze 9

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Oostelijke randweg

Indiener van de zienswijze maakt zich zorgen over het risico van de aanleg van een oostelijke randweg wat overduidelijk in tegenspraak is met de omgevingsvisie.

Een oostelijke randweg is zéér onwenselijk als het gaat om natuur beschermen en versterken, een veilige en gezonde fysieke leefomgeving, klimaatadaptatie, spelen, bewegen en gezondheid.

Als de omgevingsvisie definitief vastgesteld wordt, brengt dat ook een verantwoordelijkheid in de toekomst met zich mee. Namelijk het afwijzen van de aanleg van een oostelijke randweg. Wat de nog lopende studie 'Bereikbaarheid en leefbaarheid Bundelroutes' ook als uitslag mag hebben.

Reactie gemeente

Oostelijke randweg

Het verkeer, lokaal en regionaal, legt druk op onze leefbaarheid. Dat dilemma hebben we in de omgevingsvisie geschetst. In de omgevingsvisie staan niet alle antwoorden.

Deze moeten vaak nog uitgewerkt worden in programma's. Waaronder het programma Bereikbaarheid. Op dit moment loopt de studie 'Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes'.

De kaders en het gedachtegoed van de omgevingsvisie worden bij besluitvorming over die studie meegenomen. Zo kan bijvoorbeeld door de kernkwaliteiten zoals benoemd in de omgevingsvisie zwaardere eisen worden gesteld aan inpassing van een oostelijke randweg. Maar het kan ook een argument zijn om geen oostelijke randweg aan te leggen. Een oostelijke randweg kan echter ook bijdragen aan andere kernkwaliteiten in andere delen van het dorp. De voor- en nadelen moeten blijken uit die studie.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast, omdat de zienswijze vooruitloopt op de uitkomsten van een studie, als onderdeel van het programma Bereikbaarheid.

Zienswijze 10

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Eigen kracht

Indiener van de zienswijze maakt zich zorgen om de aantoonbare afname van de Nuenense leefbaarheid en hoe die een halt toe kan worden geroepen. Daarbij stelt indiener de inzet van Royal Haskoning als adviseur en de autonome zeggenschap van de Gemeente ter discussie. De omgevingsvisie is volgens indiener te positief geschreven. Er zijn nog heel veel uitdagingen. Ook vindt indiener dat de omgevingsvisie is bepaald door regionaal en provinciaal beleid en niet door eigen keuzen.

Indiener van de zienswijze vraagt de omgevingsvisie vanuit eigen kracht opnieuw te schrijven waarbij de relatie tussen omgeving in breedste zin en het belang van alle Nuenense burgers de eerste prioriteit heeft.

Reactie gemeente

Eigen kracht

De druk op de Nuenense leefbaarheid is inderdaad groot en er zijn vele uitdagingen en dilemma's. De omgevingsvisie is een visie op hoofdlijnen en heeft niet het detailniveau voor veel van de oplossingen voor deze dilemma's. Deze moeten zijn beslag krijgen in de programma's en het omgevingsplan.

We herkennen ons niet in de zienswijze. Samen met inwoners en ondernemers is deze visie tot stand gekomen. Juist vanuit de kracht van het dorp en de samenleving. We hebben een breed participatietraject gevolgd met onderzoek naar de wensen van de inwoners en hoe zij Nuenen omschrijven. De overkoepelende wens is 'al het goede van Nuenen behouden'. Omdat trends en ontwikkelingen en het wettelijk kader aan verandering onderhevig zijn, hebben we ervoor gekozen de kernkwaliteiten van Nuenen, 'al het goede', als basis te nemen. Deze zijn veel minder aan verandering onderhevig. Dit kan ogen als een (te) positieve kijk. Maar biedt wel houvast om ontwikkelingen te beoordelen op hun aanvaardbaarheid.

Uiteraard moeten we bij beleidsontwikkeling rekening houden met beleid van hogere overheden. Bovendien maken we onderdeel uit van de regio. Maar de omgevingsvisie helpt ons juist om in de regio positie in te nemen.

De inzet van Royal Haskoning stellen wij niet ter discussie.

We zijn van mening dat de omgevingsvisie nu al geheel vanuit eigen kracht is gemaakt, met de Nuenense belangen voorop. De omgevingsvisie wordt niet opnieuw geschreven. De visie zal wel periodiek worden bijgesteld en aangescherpt naar aanleiding van de uitkomst van nadere studies en nieuwe ontwikkelingen.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast, omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze.

Zienswijze 11

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Cultureel erfgoed

Bij indiener van de zienswijze is het beeld ontstaan dat "Bescherming, behoud en beleving van het erfgoed" zich beperkt tot het centrum van Nuenen(kern), omdat dit (enkel) in combinatie met 'Een nog aantrekkelijker centrum van Nuenen' wordt genoemd. Hiermee doet de gemeente zichzelf aanzienlijk te kort. Naast het historisch centrum in de kern Nuenen is de gemeente veel ander cultureel erfgoed rijk. Dit is een trekpleister dat juist past bij de rol van de gemeente als groene ruimte van Brainport. Indiener stelt voor het overige culturele erfgoed (buiten het centrum van Nuenen) eveneens expliciet te noemen in de omgevingsvisie.

Programma Buitengebied

Bij de aanleiding voor het programma Buitengebied staat vermeld dat het behoud en de ontwikkeling van het lichtgroene hart, het Dommeldal en de bossen, heide en vennen in dit programma verder kunnen worden uitgewerkt. Indiener van de zienswijze stelt voor het woord 'kunnen' te wijzigen in 'dienen'. De omgevingsvisie betreft namelijk een integraal beleidsdocument waarbij de uitvoering in programma's wordt opgenomen.

Bestaand beleid

De omgevingsvisie is een eerste aanzet om te komen tot een integraal beleidsdocument. Er moet nog veel werk worden verzet om al het bestaande beleid om te zetten naar programma's. Om de rechtszekerheid te waarborgen is het volgens indiener van de zienswijze noodzakelijk dat expliciet wordt gemaakt dat bestaand beleid dat nog niet in een programma is verwerkt, onveranderd van kracht blijft. Indiener van de zienswijze stelt voor dit expliciet op te nemen in de omgevingsvisie.

Keuzen

- a. Indiener van de zienswijze stelt de vraag op welke wijze de Gemeente Nuenen tot een verantwoorde keuze wil gaan komen als het gaat om tegenstrijdige belangen. Daarbij worden enkele voorbeelden aangehaald als de vraag naar woningen versus de wens van groen in en om onze dorpen en de wens buiten te kunnen spelen en bewegen. En natuur versus transformatie van vrijkomende agrarisch bebouwing.
- b. Indiener van de zienswijze stelt voor onder de kop 'Vasthouden wat moet, loslaten wat kan' ('Doorwerking – Sturingsfilosofie en rolverdeling') toe te voegen dat daar waar de gemeente Nuenen tot een verantwoorde keuze moet gaan komen tussen belangen die op grond van de omgevingsvisie (in beginsel) even belangrijk zijn, zij zich zal inspannen om de aantasting van belangen zoveel mogelijk tot een minimum te beperken."

Participatie

Indiener van de zienswijze stelt voor concreet te maken wanneer en op welke wijze de participatie van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties door de gemeente zal worden geïnitieerd, zodat inzichtelijk wordt wanneer en welke procedure(s) gevolgd worden. Het omgevingsplan wordt als voorbeeld genoemd waarbij participatie dient plaats te vinden.

Reactie gemeente

Cultureel erfgoed

Wij nemen het voorstel om al ons cultureel erfgoed expliciet te noemen over. Dit mag zeker niet beperkt blijven tot het centrum van Nuenen. Dit komt onvoldoende tot uiting. Het bepaalt mede de identiteit en kernkwaliteiten van Nuenen in zijn geheel. Binnen de beschrijving van de kernkwaliteiten én binnen de opgave 'Hoogwaardige woon- en leefomgeving' is hier meer aandacht aan besteed. De monumenten zijn niet met naam en toenaam genoemd. Dat is te gedetailleerd voor de omgevingsvisie en komt terug in het omgevingsplan. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Programma Buitengebied

Wij nemen het voorstel om het woord 'kunnen' aan te passen in 'dienen' over. De ambities voor het lichtgroene hart, het Dommeldal en de bossen, heide en vennen in dit programma moeten inderdaad nog verder worden uitgewerkt.

Bestaand beleid

Indiener stelt terecht dat er nog veel uitgewerkt moet worden. Tot dat moment kan er een hiaat ontstaan. Daarom beslist de raad bij vaststelling expliciet dat bestaand beleid van kracht blijft. Dit beleid valt overigens ook onder het wettelijk overgangsrecht. Daar waar het bestaand beleid afwijkt van de omgevingsvisie, is de omgevingsvisie leidend. Het is niet nodig om dit ook op te nemen in de omgevingsvisie, omdat de visie alleen zelfbindend is en geen rechtsgevolgen heeft voor derden.

Keuzen

- a. De kernkwaliteiten vormen de lat waarlangs we initiatieven en ontwikkelingen leggen. Per initiatief en ontwikkeling moet worden gekeken waar de prioriteit ligt, welk (algemeen) belang het zwaarst weegt. Dit is per situatie en per locatie/gebied anders. Op voorhand kunnen geen algemeen geldende keuzen worden gemaakt. Overigens zijn de kernkwaliteiten niet 'heilig'. We streven ernaar de kernkwaliteiten te behouden en waar mogelijk te versterken, maar we zijn ons ervan bewust dat er ook andere (algemene) belangen kunnen zijn die nóg zwaarder wegen. Dan moeten we proberen de schade van de kernkwaliteiten ter plaatse te beperken en/of elders te compenseren. Dit vraagt maatwerk en een bestuurlijke afweging.
- b. Wij kunnen ons vinden in het voorstel dat de afweging tussen kernkwaliteiten en opgaven aandacht krijgt in de omgevingsvisie. We hebben er niet voor gekozen dit te doen onder de kop 'Vasthouden wat moet, loslaten wat kan' ('Doorwerking – Sturingsfilosofie en rolverdeling'), maar hebben bij de inleiding van het hoofdstuk Doorwerking een tekst toegevoegd. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Participatie

De gemeente is, buiten haar eigen plannen/beleid, niet diegene die participatie initieert. Zij kan wel 'voorwaarden' stellen. Dat doen we niet hier in de omgevingsvisie. Deze visie gaat om de inhoudelijke ambities voor de fysieke leefomgeving en niet over processen. Dit is daarvoor niet de juiste plaats. Dat gaan we in apart beleid/verordening doen.

Conclusie

De omgevingsvisie is op enkele punten aangepast. Zie hiervoor de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3. Voor het overige is de omgevingsvisie niet aangepast, omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze.

Zienswijze 12

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Cultureel erfgoed

Bij indiener van de zienswijze is het beeld ontstaan dat "Bescherming, behoud en beleving van het erfgoed" zich beperkt tot het centrum van Nuenen(kern), omdat dit (enkel) in combinatie met 'Een nog aantrekkelijker centrum van Nuenen' wordt genoemd. Hiermee doet de gemeente zichzelf aanzienlijk te kort. Naast het historisch centrum in de kern Nuenen is de gemeente veel ander cultureel erfgoed rijk.

Dit is een trekpleister dat juist past bij de rol van de gemeente als groene ruimte van Brainport. Indiener stelt voor het overige culturele erfgoed (buiten het centrum van Nuenen) eveneens expliciet te noemen in de omgevingsvisie.

Programma buitengebied

Bij de aanleiding voor het programma Buitengebied staat vermeld dat het behoud en de ontwikkeling van het lichtgroene hart, het Dommeldal en de bossen, heide en vennen in dit programma verder kunnen worden uitgewerkt. Indiener van de zienswijze stelt voor het woord 'kunnen' te wijzigen in 'dienen'. De omgevingsvisie betreft namelijk een integraal beleidsdocument waarbij de uitvoering in programma's wordt opgenomen.

Bestaand beleid

De omgevingsvisie is een eerste aanzet om te komen tot een integraal beleidsdocument. Er moet nog veel werk worden verzet om al het bestaande beleid om te zetten naar programma's. Om de rechtszekerheid te waarborgen is het volgens indiener van de zienswijze noodzakelijk dat expliciet wordt gemaakt dat bestaand beleid dat nog niet in een programma is verwerkt, onveranderd van kracht blijft. Indiener van de zienswijze stelt voor dit expliciet op te nemen in de omgevingsvisie.

Keuzen

- a. Indiener van de zienswijze stelt de vraag op welke wijze de Gemeente Nuenen tot een verantwoorde keuze wil gaan komen als het gaat om tegenstrijdige belangen. Daarbij worden enkele voorbeelden aangehaald als de vraag naar woningen versus de wens van groen in en om onze dorpen en de wens buiten te kunnen spelen en bewegen. En natuur versus transformatie van vrijkomende agrarisch bebouwing.
- b. Indiener van de zienswijze stelt voor onder de kop 'Vasthouden wat moet, loslaten wat kan' ('Doorwerking – Sturingsfilosofie en rolverdeling') toe te voegen dat daar waar de gemeente Nuenen tot een verantwoorde keuze moet gaan komen tussen belangen die op grond van de omgevingsvisie (in beginsel) even belangrijk zijn, zij zich zal inspannen om de aantasting van belangen zoveel mogelijk tot een minimum te beperken."

Participatie

Indiener van de zienswijze stelt voor concreet te maken wanneer en op welke wijze de participatie van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties door de gemeente zal worden geïnitieerd, zodat inzichtelijk wordt wanneer en welke procedure(s) gevolgd worden. Het omgevingsplan wordt als voorbeeld genoemd waarbij participatie dient plaats te vinden.

Reactie gemeente

Cultureel erfgoed

Wij nemen het voorstel om al ons cultureel erfgoed expliciet te noemen over. Dit mag zeker niet beperkt blijven tot het centrum van Nuenen. Dit komt onvoldoende tot uiting. Het bepaalt mede de identiteit en kernkwaliteiten van Nuenen in zijn geheel. Binnen de beschrijving van de kernkwaliteiten én binnen de opgave 'Hoogwaardige woon- en

leefomgeving' is hier meer aandacht aan besteed. De monumenten zijn niet met naam en toenaam genoemd. Dat is te gedetailleerd voor de omgevingsvisie en komt terug in het omgevingsplan. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Programma Buitengebied

Wij nemen het voorstel om het woord 'kunnen' aan te passen in 'dienen' over. De ambities voor het lichtgroene hart, het Dommeldal en de bossen, heide en vennen in dit programma moeten inderdaad nog verder worden uitgewerkt.

Bestaand beleid

Indiener stelt terecht dat er nog veel uitgewerkt moet worden. Tot dat moment kan er een hiaat ontstaan. Daarom beslist de raad bij vaststelling expliciet dat bestaand beleid van kracht blijft. Dit beleid valt overigens ook onder het wettelijk overgangsrecht. Daar waar het bestaand beleid afwijkt van de omgevingsvisie, is de omgevingsvisie leidend. Het is niet nodig om dit ook op te nemen in de omgevingsvisie, omdat de visie alleen zelfbindend is en geen rechtsgevolgen heeft voor derden.

Keuzen

- a. De kernkwaliteiten vormen de lat waarlangs we initiatieven en ontwikkelingen leggen. Per initiatief en ontwikkeling moet worden gekeken waar de prioriteit ligt, welk (algemeen) belang het zwaarst weegt. Dit is per situatie en per locatie/gebied anders. Op voorhand kunnen geen algemeen geldende keuzen worden gemaakt. Overigens zijn de kernkwaliteiten niet 'heilig'. We streven ernaar de kernkwaliteiten te behouden en waar mogelijk te versterken, maar we zijn ons ervan bewust dat er ook andere (algemene) belangen kunnen zijn die nóg zwaarder wegen. Dan moeten we proberen de schade van de kernkwaliteiten ter plaatse te beperken en/of elders te compenseren. Dit vraagt maatwerk en een bestuurlijke afweging.
- b. Wij kunnen ons vinden in het voorstel dat de afweging tussen kernkwaliteiten en opgaven aandacht krijgt in de omgevingsvisie. We hebben er niet voor gekozen dit te doen onder de kop 'Vasthouden wat moet, loslaten wat kan' ('Doorwerking – Sturingsfilosofie en rolverdeling'), maar hebben bij de inleiding van het hoofdstuk Doorwerking een tekst toegevoegd. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Participatie

De gemeente is, buiten haar eigen plannen/beleid, niet diegene die participatie initieert. Zij kan wel 'voorwaarden' stellen. Dat doen we niet hier in de omgevingsvisie. Deze visie gaat om de inhoudelijke ambities voor de fysieke leefomgeving en niet over processen. Dit is daarvoor niet de juiste plaats. Dat gaan we in apart beleid/verordening doen.

Conclusie

De omgevingsvisie is op enkele punten aangepast. Zie hiervoor de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3. Voor het overige is de omgevingsvisie niet aangepast, omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze.

Zienswijze 13

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Cultureel erfgoed

Bij indiener van de zienswijze is het beeld ontstaan dat "Bescherming, behoud en beleving van het erfgoed" zich beperkt tot het centrum van Nuenen(kern), omdat dit (enkel) in combinatie met 'Een nog aantrekkelijker centrum van Nuenen' wordt genoemd. Hiermee doet de gemeente zichzelf aanzienlijk te kort. Naast het historisch centrum in de kern Nuenen is de gemeente veel ander cultureel erfgoed rijk. Dit is een trekpleister dat juist past bij de rol van de gemeente als groene ruimte van Brainport. Indiener stelt voor het overige culturele erfgoed (buiten het centrum van Nuenen) eveneens expliciet te noemen in de omgevingsvisie.

Programma buitengebied

Bij de aanleiding voor het programma Buitengebied staat vermeld dat het behoud en de ontwikkeling van het lichtgroene hart, het Dommeldal en de bossen, heide en vennen in dit programma verder kunnen worden uitgewerkt. Indiener van de zienswijze stelt voor het woord 'kunnen' te wijzigen in 'dienen'. De omgevingsvisie betreft namelijk een integraal beleidsdocument waarbij de uitvoering in programma's wordt opgenomen.

Bestaand beleid

De omgevingsvisie is een eerste aanzet om te komen tot een integraal beleidsdocument. Er moet nog veel werk worden verzet om al het bestaande beleid om te zetten naar programma's. Om de rechtszekerheid te waarborgen is het volgens indiener van de zienswijze noodzakelijk dat expliciet wordt gemaakt dat bestaand beleid dat nog niet in een programma is verwerkt, onveranderd van kracht blijft. Indiener van de zienswijze stelt voor dit expliciet op te nemen in de omgevingsvisie.

Keuzen

- a. Indiener van de zienswijze stelt de vraag op welke wijze de Gemeente Nuenen tot een verantwoorde keuze wil gaan komen als het gaat om tegenstrijdige belangen. Daarbij worden enkele voorbeelden aangehaald als de vraag naar woningen versus de wens van groen in en om onze dorpen en de wens buiten te kunnen spelen en bewegen. En natuur versus transformatie van vrijkomende agrarisch bebouwing.
- b. Indiener van de zienswijze stelt voor onder de kop 'Vasthouden wat moet, loslaten wat kan' ('Doorwerking – Sturingsfilosofie en rolverdeling') toe te voegen dat daar waar de gemeente Nuenen tot een verantwoorde keuze moet gaan komen tussen belangen die op grond van de omgevingsvisie (in beginsel) even belangrijk zijn, zij

zich zal inspannen om de aantasting van belangen zoveel mogelijk tot een minimum te beperken.”

Participatie

Indiener van de zienswijze stelt voor concreet te maken wanneer en op welke wijze de participatie van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties door de gemeente zal worden geïnitieerd, zodat inzichtelijk wordt wanneer en welke procedure(s) gevolgd worden. Het omgevingsplan wordt als voorbeeld genoemd waarbij participatie dient plaats te vinden.

Reactie gemeente

Cultureel erfgoed

Wij nemen het voorstel om al ons cultureel erfgoed expliciet te noemen over. Dit mag zeker niet beperkt blijven tot het centrum van Nuenen. Dit komt onvoldoende tot uiting. Het bepaalt mede de identiteit en kernkwaliteiten van Nuenen in zijn geheel. Binnen de beschrijving van de kernkwaliteiten én binnen de opgave ‘Hoogwaardige woon- en leefomgeving’ is hier meer aandacht aan besteed. De monumenten zijn niet met naam en toenaam genoemd. Dat is te gedetailleerd voor de omgevingsvisie en komt terug in het omgevingsplan. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Programma Buitengebied

Wij nemen het voorstel om het woord ‘kunnen’ aan te passen in ‘dienen’ over. De ambities voor het lichtgroene hart, het Dommeldal en de bossen, heide en vennen in dit programma moeten inderdaad nog verder worden uitgewerkt.

Bestaand beleid

Indiener stelt terecht dat er nog veel uitgewerkt moet worden. Tot dat moment kan er een hiaat ontstaan. Daarom beslist de raad bij vaststelling expliciet dat bestaand beleid van kracht blijft. Dit beleid valt overigens ook onder het wettelijk overgangsrecht. Daar waar het bestaand beleid afwijkt van de omgevingsvisie, is de omgevingsvisie leidend. Het is niet nodig om dit ook op te nemen in de omgevingsvisie, omdat de visie alleen zelfbindend is en geen rechtsgevolgen heeft voor derden.

Keuzen

- a. De kernkwaliteiten vormen de lat waarlangs we initiatieven en ontwikkelingen leggen. Per initiatief en ontwikkeling moet worden gekeken waar de prioriteit ligt, welk (algemeen) belang het zwaarst weegt. Dit is per situatie en per locatie/gebied anders. Op voorhand kunnen geen algemeen geldende keuzen worden gemaakt. Overigens zijn de kernkwaliteiten niet ‘heilig’. We streven ernaar de kernkwaliteiten te behouden en waar mogelijk te versterken, maar we zijn ons ervan bewust dat er ook andere (algemene) belangen kunnen zijn die nóg zwaarder wegen. Dan moeten we proberen de schade van de kernkwaliteiten ter plaatse te beperken en/of elders te compenseren. Dit vraagt maatwerk en een bestuurlijke afweging.

- b. Wij kunnen ons vinden in het voorstel dat de afweging tussen kernkwaliteiten en opgaven aandacht krijgt in de omgevingsvisie. We hebben er niet voor gekozen dit te doen onder de kop 'Vasthouden wat moet, loslaten wat kan' ('Doorwerking – Sturingsfilosofie en rolverdeling'), maar hebben bij de inleiding van het hoofdstuk Doorwerking een tekst toegevoegd. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Participatie

De gemeente is, buiten haar eigen plannen/beleid, niet diegene die participatie initieert. Zij kan wel 'voorwaarden' stellen. Dat doen we niet hier in de omgevingsvisie. Deze visie gaat om de inhoudelijke ambities voor de fysieke leefomgeving en niet over processen. Dit is daarvoor niet de juiste plaats. Dat gaan we in apart beleid/verordening doen.

Conclusie

De omgevingsvisie is op enkele punten aangepast. Zie hiervoor de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3. Voor het overige is de omgevingsvisie niet aangepast, omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze.

Zienswijze 14

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Cultureel erfgoed

Bij indienen van de zienswijze is het beeld ontstaan dat "Bescherming, behoud en beleving van het erfgoed" zich beperkt tot het centrum van Nuenen(kern), omdat dit (enkel) in combinatie met 'Een nog aantrekkelijker centrum van Nuenen' wordt genoemd. Hiermee doet de gemeente zichzelf aanzienlijk te kort. Naast het historisch centrum in de kern Nuenen is de gemeente veel ander cultureel erfgoed rijk. Dit is een trekpleister dat juist past bij de rol van de gemeente als groene ruimte van Brainport. Indiener stelt voor het overige culturele erfgoed (buiten het centrum van Nuenen) eveneens expliciet te noemen in de omgevingsvisie.

Programma buitengebied

Bij de aanleiding voor het programma 'Buitengebied' staat vermeld dat het behoud en de ontwikkeling van het lichtgroene hart, het Dommeldal en de bossen, heide en vennen in dit programma verder kunnen worden uitgewerkt. Indiener van de zienswijze stelt voor het woord 'kunnen' te wijzigen in 'dienen'. De omgevingsvisie betreft namelijk een integraal beleidsdocument waarbij de uitvoering in programma's wordt opgenomen.

Bestaand beleid

De omgevingsvisie is een eerste aanzet om te komen tot een integraal beleidsdocument. Er moet nog veel werk worden verzet om al het bestaande beleid om te zetten naar programma's. Om de rechtszekerheid te waarborgen is het volgens indiener van de zienswijze noodzakelijk dat expliciet wordt gemaakt dat bestaand beleid dat nog niet in een programma is verwerkt, onveranderd van kracht blijft. Indiener van de zienswijze stelt voor dit expliciet op te nemen in de omgevingsvisie.

Keuzen

- a. Indiener van de zienswijze stelt de vraag op welke wijze de Gemeente Nuenen tot een verantwoorde keuze wil gaan komen als het gaat om tegenstrijdige belangen. Daarbij worden enkele voorbeelden aangehaald als de vraag naar woningen versus de wens van groen in en om onze dorpen en de wens buiten te kunnen spelen en bewegen. En natuur versus transformatie van vrijkomende agrarisch bebouwing.

- b. Indiener van de zienswijze stelt voor onder de kop 'Vasthouden wat moet, loslaten wat kan' ('Doorwerking – Sturingsfilosofie en rolverdeling') toe te voegen dat daar waar de gemeente Nuenen tot een verantwoorde keuze moet gaan komen tussen belangen die op grond van de omgevingsvisie (in beginsel) even belangrijk zijn, zij zich zal inspannen om de aantasting van belangen zoveel mogelijk tot een minimum te beperken."

Participatie

Indiener van de zienswijze stelt voor concreet te maken wanneer en op welke wijze de participatie van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties door de gemeente zal worden geïnitieerd, zodat inzichtelijk wordt wanneer en welke procedure(s) gevolgd worden. Het omgevingsplan wordt als voorbeeld genoemd waarbij participatie dient plaats te vinden.

Reactie gemeente

Cultureel erfgoed

Wij nemen het voorstel om al ons cultureel erfgoed expliciet te noemen over. Dit mag zeker niet beperkt blijven tot het centrum van Nuenen. Dit komt onvoldoende tot uiting. Het bepaalt mede de identiteit en kernkwaliteiten van Nuenen in zijn geheel. Binnen de beschrijving van de kernkwaliteiten én binnen de opgave 'Hoogwaardige woon- en leefomgeving' is hier meer aandacht aan besteed. De monumenten zijn niet met naam en toenaam genoemd. Dat is te gedetailleerd voor de omgevingsvisie en komt terug in het omgevingsplan. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Programma Buitengebied

Wij nemen het voorstel om het woord 'kunnen' aan te passen in 'dienen' over. De ambities voor het lichtgroene hart, het Dommeldal en de bossen, heide en vennen in dit programma moeten inderdaad nog verder worden uitgewerkt.

Bestaand beleid

Indiener stelt terecht dat er nog veel uitgewerkt moet worden. Tot dat moment kan er een hiaat ontstaan. Daarom beslist de raad bij vaststelling expliciet dat bestaand beleid van kracht blijft. Dit beleid valt overigens ook onder het wettelijk overgangsrecht. Daar waar het bestaand beleid afwijkt van de omgevingsvisie, is de omgevingsvisie leidend. Het is niet nodig om dit ook op te nemen in de omgevingsvisie, omdat de visie alleen zelfbindend is en geen rechtsgevolgen heeft voor derden.

Keuzen

- a. De kernkwaliteiten vormen de lat waarlangs we initiatieven en ontwikkelingen leggen. Per initiatief en ontwikkeling moet worden gekeken waar de prioriteit ligt, welk (algemeen) belang het zwaarst weegt. Dit is per situatie en per locatie/gebied anders. Op voorhand kunnen geen algemeen geldende keuzen worden gemaakt. Overigens zijn de kernkwaliteiten niet 'heilig'. We streven ernaar de kernkwaliteiten te behouden en waar mogelijk te versterken, maar we zijn ons ervan bewust dat er ook andere (algemene) belangen kunnen zijn die nóg zwaarder wegen. Dan moeten we proberen de schade van de kernkwaliteiten ter plaatse te beperken en/of elders te compenseren. Dit vraagt maatwerk en een bestuurlijke afweging.
- b. Wij kunnen ons vinden in het voorstel dat de afweging tussen kernkwaliteiten en opgaven aandacht krijgt in de omgevingsvisie. We hebben er niet voor gekozen dit te doen onder de kop 'Vasthouden wat moet, loslaten wat kan' ('Doorwerking – Sturingsfilosofie en rolverdeling'), maar hebben bij de inleiding van het hoofdstuk Doorwerking een tekst toegevoegd. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Participatie

De gemeente is, buiten haar eigen plannen/beleid, niet diegene die participatie initieert. Zij kan wel 'voorwaarden' stellen. Dat doen we niet hier in de omgevingsvisie. Deze visie gaat om de inhoudelijke ambities voor de fysieke leefomgeving en niet over processen. Dit is daarvoor niet de juiste plaats. Dat gaan we in apart beleid/verordening doen.

Conclusie

De omgevingsvisie is op enkele punten aangepast. Zie hiervoor de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3. Voor het overige is de omgevingsvisie niet aangepast, omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze.

Zienswijze 15

Ontvankelijkheid

De pro forma zienswijze is binnen de termijn ingekomen. Deze is binnen de gestelde termijn aangevuld. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Cultureel erfgoed

- a. Indiener van de zienswijze vraagt aandacht te besteden aan de 'plaatsen'. De 'plaatsen' zijn zichtbare en herkenbare structuren die bepalend zijn geweest voor de ontwikkeling van onze woonomgeving door de jaren heen en hebben cultuurhistorische en ecologische waarde. Hierbij haalt indiener een tekst aan uit voorgaande visies.
- b. Indiener van de zienswijze vraagt meer aandacht voor de bescherming ervan. Dit komt volgens indiener onvoldoende naar voren in de visie.

Openbare ruimte; spelen, bewegen en ontmoeten

Indiener van de zienswijze vindt dat de gemeente een voorbeeldrol heeft als het gaat om de ontwikkeling van de openbare ruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten. Indiener vindt dat dit verkeerd is gegaan bij 'Het laar', wat niet meer voor iedereen toegankelijk is.

Visie

- a. Indiener van de zienswijze vindt dat de omgevingsvisie weinig inhoudelijke visie geeft. Naast de 'plaatsen' mist indiener een visie op de A270 en inzicht op de bevolkingsgroei van Helmond en Eindhoven t.o.v. Nuenen, en daarmee verbonden problematiek die in het verleden al ruimschoots de politieke agenda bepaalde.
- b. Indiener van de zienswijze mist een visie op samenwerking om zelfstandig te blijven.

Omgevingswet

Indiener van de zienswijze meldt dat de Omgevingswet is gesneuveld in de Eerste kamer en hoopt dat deze nooit aangenomen wordt. Zoals beschreven in de visie vervallen de bestemmingsplannen en krijgt de gemeenteraad absolute zeggenschap over de inrichting van de leefomgeving.

Reactie gemeente

Cultureel erfgoed

- a. Wij nemen het voorstel om aandacht te besteden aan de 'plaatsen' over. Al staat hierover op bladzijde 11 al iets vermeld. Het bepaalt mede de identiteit en kernkwaliteiten van de kernen. Binnen de beschrijving van de kernkwaliteiten is

hierover een korte tekst opgenomen. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

- b. Wij nemen het voorstel om meer aandacht te besteden aan de bescherming van de 'plaatsen' over. Binnen de opgave 'Hoogwaardige woon- en leefomgeving' is bescherming van het cultureel erfgoed opgenomen in de tabel als waar we voor kiezen. De 'plaatsen' benoemen we niet apart, maar laten we vallen onder de algemene term 'cultureel erfgoed'. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Openbare ruimte; spelen, bewegen en ontmoeten

Als gemeente zetten we nog meer in op de ontwikkeling van de openbare ruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten. Deze wens van inwoners werd nogmaals uitgesproken. Eerder is dit ook ingebracht bij het opstellen van het beleid Spelen en Bewegen. De afgelopen en komende jaren voeren we dit uit door middel van een wijkgerichte aanpak waarbij veel inbreng mogelijk is van inwoners. Dit vanuit de overtuiging dat juist die inbreng nodig is om mensen echt te laten spelen, bewegen en ontmoeten. Inzet is dat dit voor alle leeftijden is. Gerwen wordt nog in 2021 opgestart.

Visie

- a. Het verkeer, lokaal en regionaal, legt druk op onze leefbaarheid. Dat dilemma hebben we in de omgevingsvisie geschetst. In de omgevingsvisie staan niet alle antwoorden. Deze moeten vaak nog uitgewerkt worden in programma's. Waaronder het programma Bereikbaarheid. De kaders en het gedachtegoed van de omgevingsvisie worden bij besluitvorming over die studie meegenomen. Regionale ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en dus verkeer worden in die studie meegenomen. De studie leefbaarheid en bereikbaarheid richt zich op de periode tot 2030, maar kijkt ook naar een regionale studie (MIRT) voor de periode tot 2040. De studie zelf is een deelstudie en wordt ook afgestemd op vier andere regionale deelstudies.
- b. De omgevingsvisie is een visie op de fysieke leefomgeving. Om de opgaven te kunnen realiseren werken we daar waar nodig samen met anderen. Het vraagstuk met betrekking tot de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. maakt geen onderdeel uit van de omgevingsvisie.
In de omgevingsvisie hebben we benoemd dat we in ieder geval al voor wat betreft de RES (Regionale Energiestrategie), natuur en mobiliteit samenwerken met andere overheden. Maar ook voor wat betreft het wonen vindt regionale afstemming plaats. Samenwerking wordt gezocht als dit meerwaarde heeft of bij opgaven die zich niet laten begrenzen door gemeentegrenzen.

Omgevingswet

De Omgevingswet is niet gesneuveld in de Eerste kamer. Er zijn vragen gesteld over de stand van zaken met betrekking tot de inwerkingtreding van de Wet. De vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding is uitgesteld, maar voorlopig wordt nog steeds 1 januari 2022 aangehouden.

In de omgevingsvisie is niet genoemd dat bestemmingsplannen vervallen en ook is niet op te maken dat de gemeenteraad de absolute zeggenschap krijgt over de inrichting van de leefomgeving.

Bestemmingsplannen worden omgezet naar één gemeente dekkend omgevingsplan. Ook voor het omgevingsplan geldt een wettelijke inspraakmogelijkheid. Participatie wordt onder de Omgevingswet nog belangrijker. Daar heeft het gemeentebestuur zich ook aan te houden, net als alle initiatiefnemers.

Conclusie

De omgevingsvisie is op enkele punten aangepast. Zie hiervoor de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3. Voor het overige is de omgevingsvisie niet aangepast. Deels omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze en deels omdat de onderwerpen in de programma's nader worden uitgewerkt.

Zienswijze 16

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Prioritering van ambities voor wat betreft bereikbaarheid

- a. Indieners van de zienswijze stellen voor de volgorde van de ambities die aanleiding zijn voor het programma Bereikbaarheid te wijzigen. 'Behouden en verbeteren van leefbaarheid' zou daarbij vooraan moeten staan. Redenerend vanuit de kernkwaliteiten zou volgens indiener van de zienswijze de ambitie het behouden en verbeteren van de leefbaarheid topprioriteit moeten hebben. De overige ambities die hier worden benoemd zijn de middelen om de leefbaarheid voor (toekomstige) inwoners van Nuenen te behouden en te verbeteren.
- b. Daarnaast zijn indieners van de zienswijze van mening dat voor het behouden en verbeteren van de leefbaarheid, met name het bieden van verkeersveiligheid en het stimuleren van alternatieve vervoerswijzen van het grootste belang zijn.

Fietsroutes

Indieners van de zienswijze vragen meer in te zetten op de aanleg van snelfietsroutes binnen onze gemeente. Dit komt ten goede aan het beschermen van natuur en milieu en het bevorderen van de leefbaarheid. Daarnaast zorgen snelfietsroutes voor een aanzienlijke tijdwinst voor fietsers. Die tijdwinst is een aspect dat vaak wordt genegeerd. Meer prioriteit geven aan de fiets door aanleg van snelfietsroutes kan juist bijdragen aan het behouden en verbeteren van de bereikbaarheid van onze gemeente.

Reactie gemeente

Prioritering van ambities voor wat betreft bereikbaarheid

- a. Wij zien in deze zienswijze een bevestiging van de inhoud van de omgevingsvisie. De opsomming van de ambities kent echter geen volgorde van prioriteit. Naar onze mening zijn het allemaal gelijkwaardige ambities. De volgorde is dan ook niet aangepast.
- b. Wij zijn van mening dat de leefbaarheid van de gemeente niet alleen verkeer gerelateerd is. Er zijn heel veel aspecten die maken dat Nuenen een fijne gemeente is om te wonen. Dit hebben we overwegend ook gehoord van onze inwoners in het participatietraject. Wel zijn er een aantal zorgen. Verkeer en de effecten daarvan is daar een voorbeeld van. Het verkeer, lokaal en regionaal, legt druk op onze leefbaarheid. Dat dilemma hebben we in de omgevingsvisie geschetst. In de omgevingsvisie staan niet alle antwoorden. Deze moeten vaak nog worden uitgewerkt in programma's. Waaronder het programma Bereikbaarheid. Op dit moment loopt de (Nuenense deel)studie 'Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes'. Daarin worden verschillende scenario's onderzocht. Eén van die scenario's zet specifiek in op de mobiliteitstransitie, maar ook in de andere scenario's zijn er ondersteunende maatregelen voor andere vervoersmiddelen. De studie is nog niet afgerond en we lopen niet vooruit op de uitkomsten.

Fietsroutes

Het inzetten op fietsroutes is één van de mogelijke oplossingen in de uitvoering van de algemene doelstellingen om in te zetten op gezondheidsbevordering en leefbaarheid. We hebben op diverse plekken in de omgevingsvisie aandacht hiervoor, onder andere bij 'gezondheid als verbindende factor' en 'bereikbaarheid'. Het komt ook terug in de keuzen die we maken bij onder andere de opgave 'robuust landschap'. We sluiten aan bij de mobiliteitstransitie en de regionale afspraken. Hoe we dat verder uitwerken, door bijvoorbeeld snelfietspaden, past binnen het programma Bereikbaarheid.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast. Deels omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze en deels omdat het onderwerp in een ander traject nader wordt onderzocht.

Zienswijze 17

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Duurzaamheid en energietransitie in de opgaven

Coöperatie Morgen Groene Energie U.A. vindt dat in de omgevingsvisie te weinig aandacht is voor het thema duurzaamheid en energietransitie. De coöperatie mist ook maar één enkele verwijzing naar de bijdrage van de gemeente aan doelstellingen als vastgelegd in het Klimaatakkoord, het Nederlandse Energieakkoord en de (concept)RES 1.0. De coöperatie pleit ervoor de opgaven ten aanzien van duurzaamheid en energietransitie expliciet en meetbaar te benoemen in de opgaven.

Visiekaart

- a. Het benoemen van de opwek van duurzame energie als 'verdienmodel' binnen de pop-up 'Bossen, Heide en Vennen' is volgens de coöperatie zinloos. De coöperatie vraagt dit te verwijderen.
- b. De coöperatie vraagt de nog niet in gebruik genomen gronden rond de bedrijventerreinen op Eeneind-Zuid en Landgoed Gulbergen op de kaart aan te geven als locaties voor opwek van duurzame energie. En vraagt de bijbehorende teksten aan te passen.

Doorwerking

De coöperatie geeft aan met de betrokken partijen en betrokken inwoners de handschoen op te willen pakken om de herontwikkeling van Landgoed Gulbergen vanaf het begin 'van onderaf', in een open planproces vorm te geven.

Reactie gemeente

Duurzaamheid en energietransitie in de opgaven

Duurzaamheid en energietransitie leggen een claim op onze ruimte. Dat dilemma hebben we in de omgevingsvisie geschetst. In de omgevingsvisie staan niet alle antwoorden. Deze moeten vaak nog uitgewerkt worden in programma's. Waaronder het programma Duurzaamheid. Onderzoek naar en besluitvorming over de opwek van duurzame energie vindt plaats in een apart traject binnen dat programma. Daarin wordt beleid gevormd voor grootschalige energieopwekking, waaronder zonnevelden. De kaders en het gedachtegoed van de omgevingsvisie worden bij besluitvorming over die studie meegenomen. De besluiten die volgen uit deze studie worden meegenomen bij een actualisatie van de omgevingsvisie, in programma's en het omgevingsplan.

Binnen de opgave 'Robuust landschap – energietransitie' gaat de omgevingsvisie overigens weldegelijk in op de doelstellingen uit de RES en hoe de gemeente hieraan invulling geeft. Ook binnen de opgave 'Hoogwaardige woon- en leefomgeving – warmtransitie' wordt ingegaan op onze duurzaamheidsambitie. Nu eenen kiest ervoor niet een koploper te zijn. We willen innovatieve ontwikkelingen afwachten, om de impact op onze kernkwaliteiten zo klein mogelijk te houden. We houden ons wel aan de wettelijke eisen en regionale afspraken.

Visiekaart

- a. Wij nemen het voorstel om duurzame energie als 'verdienmodel' te schrappen in de pop-up 'Bossen, heide en vennen' over. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.
- b. De gronden rond Eeneind-Zuid en Landgoed Gulbergen nemen we niet op als locaties voor opwek van duurzame energie. Onderzoek naar en besluitvorming over de opwek van duurzame energie vindt zoals hierboven gesteld, plaats binnen het programma Duurzaamheid. Ook zijn beide locaties niet in de RES benoemd als potentiële locaties op regionaal niveau.

Doorwerking

Ontwikkeling van Landgoed Gulbergen is een afzonderlijk project onder aansturing van de Metropool Regio Eindhoven. Binnen het project wordt een speciaal participatieproces opgestart. Dit is niet iets wat wordt vastgelegd in de omgevingsvisie. Dat komt direct voort uit de Omgevingswet. Het is goed te horen dat de coöperatie met de verschillende partijen en betrokken inwoners de handschoen wil oppakken om de herontwikkeling van Landgoed Gulbergen vorm te geven. In de omgevingsvisie lopen we hier niet op vooruit.

Conclusie

De omgevingsvisie is op één punt aangepast. Zie hiervoor de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3. Voor het overige is de omgevingsvisie niet aangepast. Deels omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze. Deels omdat het onderwerp in een het programma Duurzaamheid wordt uitgewerkt.

Zienswijze 18

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Glasvezelnetwerk

De Coöperatie OnsNet Nuenen stelt voor het hebben en behouden van een hoogwaardig glasvezelnetwerk als een kernkwaliteit te benoemen. Deze infrastructuur behoeft aandacht en zorg. In de eerste plaats zal de coöperatie dat doen, maar de lokale overheid heeft daarin ook een verantwoordelijkheid.

Digitale innovatiekracht

De coöperatie stelt voor om digitale maatschappelijke innovatie als zelfstandig beleidsdoel te benoemen en terug te laten komen in de relevante onderdelen van de visie. Zij ziet in digitale toepassingen een meerwaarde voor het welzijn van de inwoners in brede zin. Digitale innovatie is volgens de coöperatie niet alleen uitvoerings-ding in de zin van ICT-toepassing, maar verdient een integrale benadering als toekomstige bron van vernieuwing in Nuenen.

Reactie gemeente

Glasvezelnetwerk

Aandacht en zorg voor het (ondergrondse) netwerk van kabels en leidingen zoals het glasvezelnetwerk benoemen we niet als één van de kernkwaliteiten. De kernkwaliteiten zijn fysiek waarneembare kenmerken van Nuenen die Nuenen definiëren. Deze zijn bepaald vanuit een breed participatietraject. Aandacht voor netwerken zal er wel zijn in het omgevingsplan.

Digitale innovatiekracht

Hoewel het sociale aspect een grote rol speelt in de omgevingsvisie is dit uitsluitend in relatie tot de fysieke leefomgeving. Digitale voorzieningen kunnen daaraan bedragen, maar zijn niet fysiek waarneembaar genoeg om op te nemen in de omgevingsvisie. Zij sluiten wellicht meer aan bij beleidsdoelstellingen in het sociale domein, Zij kunnen mogelijk wel terugkomen in programma's om bepaalde ambities uit de omgevingsvisie te bewerkstelligen.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast, omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze.

Zienswijze 19

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Grootschalige energieopwekking

- a. Indieners van deze zienswijze vragen aandacht voor het zorgvuldig omgaan met plannen voor de opwek van duurzame energie. Zij willen niet dat inwoners worden overvallen met plannen voor een zonneweide zonder dat de gemeente daarin (samen met de inwoners) beleid heeft bepaald.
- b. Indieners begrijpen dat duurzame energie noodzakelijk. Zij denken hierbij aan innovatieve oplossingen boven de inzet van agrarische gronden. Die gronden kunnen dan bijvoorbeeld worden ingezet voor duurzame landbouwmogelijkheden die bijdragen aan de biodiversiteit. Iets meer geduld is te verkiezen boven snelheid.
- c. Indieners van deze zienswijze zien graag ook aandacht voor het eerlijk verdelen van de lusten en lasten van het wonen in een dorp zoals Nuenen. Bij het aanwijzen van locaties voor zonneweides moet volgens indieners van de zienswijze rekening worden gehouden met de huidige situatie van een gebied; niet alle lasten in één gebied.

Reactie gemeente

Grootschalige energieopwekking

- a. Duurzaamheid en energietransitie leggen een claim op onze ruimte. Dat dilemma hebben we in de omgevingsvisie geschetst. In de omgevingsvisie staan niet alle antwoorden. Deze moeten vaak nog uitgewerkt worden in programma's. Waaronder het programma Duurzaamheid. Onderzoek naar en besluitvorming over de opwek van duurzame energie vindt plaats in een apart traject binnen dat programma. Daarin wordt beleid gevormd voor grootschalige energieopwekking, waaronder zonnevelden. De kaders en het gedachtegoed van de omgevingsvisie worden bij besluitvorming over die studie meegenomen. De besluiten die volgen uit deze studie worden meegenomen bij een actualisatie van de omgevingsvisie, in programma's en het omgevingsplan.
Niets doen voor wat betreft grootschalige opwek van duurzame energie is geen optie. We hebben een verplichting vanuit onder andere de Wet en de RES. We realiseren ons dat het op gespannen voet staat met onze kernkwaliteiten en individuele belangen. Bij de uitwerking van het programma Duurzaamheid moeten we kijken hoe we deze opgave zo goed mogelijk kunnen combineren met onze kernkwaliteiten. Individuele belangen zijn daarbij niet altijd doorslaggevend, maar moeten wel zorgvuldig gewogen worden.

- b. Nueneen kiest ervoor niet een koploper te zijn. We willen innovatieve ontwikkelingen afwachten, om de impact op onze kernkwaliteiten zo klein mogelijk te houden. We houden ons wel aan de wettelijke eisen en regionale afspraken. Of agrarische gronden daarbij gespaard kunnen blijven voor bijvoorbeeld duurzame landbouwmogelijkheden die bijdragen aan de biodiversiteit kan nu niet worden gezegd. Dat moet blijken uit nader onderzoek.
- c. Bij het onderzoek naar de meest geschikte locaties voor de grootschalige opwerk van duurzame energie zal met alle mogelijke belangen rekening worden gehouden. Uiteindelijk is het algemeen belang leidend, maar moet er ook zorg zijn voor individuele belangen. Participatie van inwoners en andere belanghebbenden zal een onderdeel uitmaken van het onderzoek.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast, omdat het onderwerp in het al lopende programma Duurzaamheid wordt uitgewerkt.

Zienswijze 20

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Cultureel erfgoed

Stichting Middengebied vraagt om het erfgoed (historische bebouwing en infrastructuur en waardevolle landschappen) te koesteren en het behoud en versterking van de kwaliteit ervan in de omgevingsvisie respectievelijk het omgevingsplan te borgen.

Reactie gemeente

Cultureel erfgoed

We zien dat deze zienswijze ons bevestigt in hetgeen we hebben opgenomen in de omgevingsvisie als het gaat om de kernkwaliteiten. Naar aanleiding van meerdere verzoeken, hebben we ons cultureel erfgoed nog wat explicieter benoemt. Het bepaalt mede de identiteit en kernkwaliteiten van Nueneen in zijn geheel. Binnen de beschrijving van de kernkwaliteiten én binnen de opgave 'Hoogwaardige woon- en leefomgeving' is hier meer aandacht aan besteed. De monumenten zijn niet met naam en toenaam genoemd. Dat is te gedetailleerd voor de omgevingsvisie en komt terug in het omgevingsplan. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Conclusie

De omgevingsvisie is aangepast. Zie hiervoor de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Zienswijze 21

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Cultureel erfgoed

Visie

Erfgoedvereniging Heemschut is van mening dat te weinig aandacht is besteed aan het cultureel erfgoed en haar waarde voor de leefomgeving. Zij vraagt een visie/ambitie te formuleren. Daarbij vraagt zij het cultureel erfgoed (in de breedste zin) te benoemen als basis voor het afwegingskader bij alle toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Als voorbeelden worden aangedragen de duurzaamheidsopgave en herbestemming van bestaande panden.

Terminologie en inventarisatie

- a. De erfgoedvereniging stelt voor de term 'relicten' (bladzijde 11) te wijzigen in 'elementen'. De term 'elementen' past hier beter, omdat erfgoed meer is dan een relict. Deze elementen horen bij ons verleden, ons heden en zijn essentieel voor onze toekomst. Ze vormen onze identiteit.
- b. De erfgoedvereniging vraagt het erfgoed (beeldbepalende gebouwen, monumenten, structuren en andere cultuurhistorisch waardevolle elementen) in kaart te brengen en deze in de tekst meer inzichtelijk te maken.

Vragen

- a. De erfgoedvereniging vraagt waarom de visiekaarten niet op kernniveau zijn.
- b. De erfgoedvereniging wil graag meer weten over de toekomst van het Dommeldal. Hoe wordt het Dommeldal aangepakt om om te kunnen gaan met de klimaatadaptatie? Wat gebeurt er met de waterberging?
- c. De erfgoedvereniging ziet graag een kaart met een bebouwingsgrens om inzichtelijk te maken waar de gewenste bebouwingmogelijkheden liggen.
- d. De erfgoedvereniging vraagt waar het buitengebied open moet blijven.

Opmerkingen

- a. Behoud het goede van Nuenen (bladzijden 7 tot 10): De erfgoedvereniging is van mening dat het handig kan zijn om de historische bebouwingslinten duidelijker aan te geven, zodat ze meer gewaardeerd en beter behouden blijven. Dat kan volgens haar met een kaart, maar ook met een beschrijving.
- b. Nuenen (bladzijde 10-11): De erfgoedvereniging vraagt om de groei van de kern Nuenen in beeld te brengen. Hierbij denkt zij aan de jaren '30 huizen/wijken en aan naoorlogse erfgoed.
- c. Gerwen (bladzijde 11): De erfgoedvereniging vraagt een toevoeging aan de laatste zin; "Het dorp ligt nog vrij..... *en de bedoeling is dat dat zo blijft*".
- d. Dorps en gezellig (bladzijde 15): De erfgoedvereniging stelt voor de titel aan te passen naar "Dorps, *Cultuurhistorisch waardevol* en gezellig".
- e. Bescherming, behoud en beleving van het erfgoed (bladzijde 31): De erfgoedvereniging vraagt hieraan een zin toe te voegen; "*Hergebruik of herbestemming van een gebouw heeft de voorkeur, boven sloop en nieuwbouw.*"
- f. Visiekaart centrum Nuenen (bladzijde 37): De erfgoedvereniging stelt voor om het cultureel erfgoed in beeld te brengen.
- g. Programma Toerisme & Recreatie (bladzijde 61): De erfgoedvereniging doet een voorstel voor een toevoeging: "*De mogelijkheid om de recreatiesector te ontwikkelen moet ook gepaard gaan met het versterken van het cultuurlandschap*".

Reactie gemeente

Cultureel erfgoed

Visie

Bij de kernkwaliteiten is in het ontwerp aandacht besteed aan ons cultureel erfgoed. Naar aanleiding van meerdere verzoeken hebben we het cultuurhistorisch erfgoed nog wat explicieter benoemt. Het bepaalt mede de identiteit en kernkwaliteiten van Nuenen in zijn geheel. Binnen de beschrijving van de kernkwaliteiten én binnen de opgave 'Hoogwaardige woon- en leefomgeving' is hier nu meer aandacht aan besteed. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3. Onder de opgave 'Hoogwaardige woon- en leefomgeving' hebben we al een ambitie genoemd. Namelijk de bescherming, het behoud en beleving van het erfgoed. Dit vormt de basis voor het afwegingskader bij alle toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Zie hiervoor de paragraaf 'heeft u een initiatief?'. De concretisering van het afwegingskader is voor het omgevingsplan.

Terminologie en inventarisatie

- a. We nemen het voorstel de term 'relicten' (bladzijde 11) te wijzigen in 'elementen' over.

- b. Wij nemen het voorstel om al ons cultureel erfgoed expliciet te noemen over. Het bepaalt mede de identiteit en kernkwaliteiten van Nuenen in zijn geheel. Binnen de beschrijving van de kernkwaliteiten én binnen de opgave 'Hoogwaardige woon- en leefomgeving' is hier meer aandacht aan besteed. De monumenten zijn niet met naam en toenaam genoemd. Dat is te gedetailleerd voor de omgevingsvisie en komt terug in het omgevingsplan. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Vragen

- a. De omgevingsvisie heeft een hoog abstractieniveau, met keuzen op hoofdlijnen. Vandaar dat ervoor gekozen is alleen een kaart op te nemen voor de gehele gemeente. Dit sluit aan bij het gedachtegoed van de wet dat er één visie voor heel de gemeente moet zijn. Vanwege de grote diversiteit aan functies en de expliciete opgave (met verschillende zones) is voor het centrum van Nuenen wel een uitsnede gemaakt om op in te zoomen. Daar staat echt aanvullende informatie op. Die behoefte was er niet voor de kernen.
- b. In de omgevingsvisie is voor het Dommeldal aangegeven dat het zijn belangrijke 'groenblauwe' functie van natuur, waterberging en recreatie behoudt. Met het oog op de klimaatverandering blijft de functie als buffergebied voor het vasthouden en bergen van water van essentieel belang. Het Dommeldal zal bovendien verder worden ontwikkeld als robuust natuurpark, aantrekkelijk voor recreatie. Samen met verschillende partners zitten wij in het samenwerkingsverband Dommeldal uit de Verf 2.0. Nadere uitwerking vindt plaats in het programma Buitengebied.
- c. De omgevingsvisie heeft een hoog abstractieniveau, met keuzen op hoofdlijnen. Er is in woord aangegeven hoe we denken over bouwmogelijkheden. We gaan niet voor verdere uitbreiding van het bebouwd gebied. Alleen voor Gerwen en Nederwetten zijn er beperkte uitbreidingsmogelijkheden. Bij inbreidingen en herstructurering hebben we aandacht voor de inpassing. We geven geen exacte locaties aan, maar voorwaarden. Zo is de visie flexibel, zoals de Omgevingswet ook beoogt. Het aangeven van bebouwingsgrenzen past daar niet in. Dat is te gedetailleerd. Dit zal wel nader onderzocht worden in het kader van programma's en het omgevingsplan.
- d. Het buitengebied blijft open ter plaatse van de gebieden die op de visiekaart zijn aangeduid als het Dommeldal, het Lichtgroene hart en Bossen, heide en vennen.

Opmerkingen

- a. De bedoelde kaarten bieden achtergrondinformatie over de ontstaansgeschiedenis. Het zijn geen kaarten die een visie geven. Het belang van de historische dorpslinten komt expliciet aan de orde in de beschrijving van de kernkwaliteiten en is hiermee geborgd.
- b. De groei van de kernen hebben we in beeld gebracht op de schaal van heel Nuenen. Het in beeld brengen van de groei van de afzonderlijke kernen zoals gevraagd voor Nuenen past niet binnen het abstractieniveau van de omgevingsvisie.

- c. De voorgestelde toevoeging dat het de bedoeling is dat Gerwen vrij blijft liggen, is niet overgenomen. Dit is al op een andere plek in het document benoemd. In het visiedeel is opgenomen welke ontwikkellocaties we zien voor Gerwen en is het gebied tussen Gerwen en Nuenen deels aangegeven als 'Lichtgroen hart' en deels als 'Kleinschalig landbouwgebied'. Hiermee geven we aan dat we geen ruimte zien voor uitbreiding van Gerwen of Nuenen in dit gebied en dat het onze bedoeling is dat Gerwen ook vrij blijft liggen. Op de plek in het document waar het is voorgesteld, is de huidige situatie omschreven.
- d. Dorps en gezellig zijn kernkwaliteiten die in een breed participatietraject naar voren zijn gekomen als typisch Nuenen. Het dorpse wordt dan wel mede bepaald door de waarde van het cultureel erfgoed; wij vinden het aanvullen van de titel hiermee niet passen bij de uitkomst van het participatietraject. Het cultureel erfgoed heeft de aandacht binnen de omschrijving van de kernkwaliteiten én binnen de visie waarin we aangeven dat we kiezen voor bescherming, behoud en beleving ervan.
- e. Hergebruik of herbestemming van een gebouw past binnen onze visie waarin we de voorkeur uitspreken voor transformatie waarbij bestaande gebouwen verbouwd worden ten behoeve van wonen. Dit staat benoemd in de derde alinea onder 'wonen en ruimtelijke planvorming'. Verder hebben we de ambitie uitgesproken het erfgoed te beschermen en behouden. We hebben de voorgestelde zinsnede dan ook niet overgenomen.
- f. Omdat de omgevingsvisie een hoog abstractieniveau heeft, is niet al het cultureel erfgoed in beeld gebracht. Dit passen we ook niet aan. Het cultureel erfgoed krijgt een plek binnen het omgevingsplan en de ambitie van bescherming, behoud en beleving van her erfgoed wordt meegenomen bij de uitwerking van programma's als het programma Centrum.
- g. Het voorstel voor de toevoeging van de zin "*De mogelijkheid om de recreatiesector te ontwikkelen moet ook gepaard gaan met het versterken van het cultuurlandschap.*" bij het programma Toerisme & Recreatie nemen wij niet over. Dit is impliciet al benoemd met de ontwikkeling van de groene ruimte van Brainport en het cultuurhistorisch erfgoed. Versterking van het cultuurlandschap krijgt ook aandacht bij het programma Buitengebied.

Conclusie

De omgevingsvisie is op enkele punten aangepast. Zie hiervoor de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3. Voor het overige is de omgevingsvisie niet aangepast. Deels omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze en deels omdat de zienswijze een ander detailniveau betreft.

Zienswijze 22

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

De adviesraad doet enkele aanbevelingen binnen de sociaal maatschappelijke context en vraagt om de omgevingsvisie hierop aan te passen.

Toekomstgericht

- a. De doelen van de Omgevingswet zijn gericht op de duurzame ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. De adviesraad adviseert de omgevingsvisie niet te beperken tot de leefomgeving nu, maar ook voor die van de komende generaties.
- b. Zorg dat in de omgevingsvisie de richtinggevende ijkpunten worden opgenomen en duidelijk worden beschreven.

Gezondheid

- a. Maak gebruik van de ruimte die de Wet geeft voor creatieve oplossingen om de fysieke leefomgeving langzaam te verbeteren, en een goed evenwicht tussen bescherming en benutting na te streven.
- b. Maak gebruik van data om inzichtelijk te maken in welke mate Nuene aan de normen voldoet, kan beter worden onderbouwd waarom bepaalde (beleids-)keuzes worden gemaakt en bepaalde beleidsdoelen worden gesteld, kunnen streefwaarden beter worden onderbouwd en wordt beter meetbaar in welk mate gestelde doelen in de omgevingsvisie worden bereikt.
- c. De keuze voor de kernkwaliteiten "Groen en rustig" moet consequenties hebben voor de te hanteren normen van overlast. Formuleer deze in de omgevingsvisie.

Relatie gemeente – inwoners en inwoners onderling

- a. Beschrijf dat de gemeente, ook onder de Omgevingswet, verantwoordelijk blijft voor de inwoners die niet kunnen voldoen aan de door deze wet aan hen gestelde eisen.
- b. Beschrijf dat de gemeente, ook in het grotere vrije speelveld voor de inwoners in de omgevingsvisie, een dominante rol zal blijven spelen in het bepalen van de spelregels en de naleving en handhaving ervan. Zich als overheid van dat speelveld terugtrekken is geen optie.
- c. Formuleer die rol van de gemeente bij conflicten in het fysieke domein tussen inwoners nu al duidelijker in de omgevingsvisie.

- d. Spreek bij de sturingsfilosofie over de rol die de gemeente wil, kan en/of moet vervullen.

Kernkwaliteiten

Wees explicieter over de waarde van de kernkwaliteiten; hoe deze te evalueren en hoe deze te bewaken. Benoem dat de “waarde” van de kernkwaliteiten regelmatig worden geëvalueerd en besproken om ongewenste ontwikkelingen op tijd te kunnen signaleren.

Interactie gezondheid, kernkwaliteiten en opgaven

- a. Het is belangrijk te weten welke prioriteit de gezondheid, kernkwaliteiten en opgaven hebben. Een absolute prioriteit geven aan één van de drie lijkt niet verstandig. Maar, bijvoorbeeld, de kernkwaliteiten stellen boven de opgaven lijkt logisch. Een forse toename van een opgave ten koste van een kleine afname van een kernkwaliteit lijkt ook verdedigbaar. Het moet elke keer een beargumenteerde keuze zijn wanneer een kernkwaliteit of gezondheid wordt opgeofferd ten bate van een opgave. Beschrijf deze overweging in de omgevingsvisie.
- b. Als hogere overheden, rijk en provincie eisen mogen stellen en andere prioriteiten kunnen vaststellen, heeft de omgevingsvisie dan nog waarde? Of is dan de reactie: minimaliseer de impact van deze externe eisen op de gezonde leefomgeving en de kernkwaliteiten? Probeer dat nu al in de omgevingsvisie op te nemen. Dat geeft enige garantie dat de kernkwaliteiten serieus genomen blijven worden.

Reactie gemeente

Wij hebben waardering voor de inzet en betrokkenheid van de adviesraad. Zij zijn voor ons een waardevolle partner.

Toekomstgericht

- a. Met de beschrijving van de kernkwaliteiten hebben we ons gericht op het heden, maar ook op een gewenste toekomst waarin die kwaliteiten behouden en versterkt zijn. Ook met het benoemen van de opgaven waarvoor we staan, richten we ons op de komende generaties. We hebben benoemd dat met de trends en ontwikkelingen die op ons afkomen het een hele uitdaging zal zijn om leefbaarheid en kwaliteiten van Nuenen te behouden voor de toekomst. De omgevingsvisie geeft nog niet alle antwoorden. Dat volgt uit nader onderzoek, programma's en omgevingsplan.
- b. De richtinggevende ijkpunten zijn in onze omgevingsvisie de kernkwaliteiten groen, dorps, rustig en gezellig. Deze vormen de lat waarlangs we initiatieven en ontwikkelingen leggen. Omgevingswaarden als normen voor geluid, lucht en veiligheid hebben we nog niet kunnen vaststellen. Daar hebben we wel aandacht aan besteed onder de paragraaf met speerpunten voor gezondheid. Dit verdient nader onderzoek en afhankelijk van die uitkomsten kan dit bij een actualisatie van de omgevingsvisie of in het omgevingsplan opgenomen worden.

Gezondheid

- a. Wij zullen zeker gebruik gaan maken van de ruimte die de Wet geeft om de fysieke leefomgeving te verbeteren. Onze omgevingsvisie blijft hierbij wel op hoofdlijnen. Verdere uitwerking zal plaatsvinden in programma's en omgevingsplan. Waaronder het programma Vitaliteit. Uit de participatie kwam overwegend de opvatting naar voren dat de verantwoordelijkheid voor gezondheidsbevordering vooral bij de inwoners ligt waarbij de gemeente kan ondersteunen en voorwaarden kan scheppen. Inwoners moeten daarin zelf de keuzen maken. De verantwoordelijkheid voor gezondheidsbescherming ligt bij de gemeente.
- b. De GGD-BZO beschikt al over diverse data. Hier kunnen wij gebruik van maken. Voor het overige zal per gezondheidsaspect gekeken moeten worden of er al voldoende data beschikbaar zijn of nog moeten worden opgehaald. Onze omgevingsvisie is een visie op hoofdlijnen. We willen de komende jaren meer inzicht krijgen in de huidige situatie en komen tot nieuwe ambities. Dit willen we doen door middel van programma's en omgevingsplan. Waaronder het programma Vitaliteit. Gebruik van data kan daar inderdaad mogelijk bij helpen.
- c. De omgevingsvisie heeft een hoog abstractieniveau. Nader onderzoek is nodig om verantwoorde beslissingen te nemen ten aanzien van normen. Consequenties daarvan moeten in beeld zijn voordat een goede afweging gemaakt kan worden. Dit gebeurt in programma's en omgevingsplan. Ambities en keuzen die voortkomen uit nader onderzoek en het hoge abstractieniveau van de omgevingsvisie hebben, worden bij een actualisatie van de visie overgenomen.

Relatie gemeente – inwoners en inwoners onderling

- a. De omgevingsvisie betreft de fysieke leefomgeving waarin verantwoordelijkheden liggen voor de gemeente én inwoners. Daarbij ligt ook een verantwoordelijkheid voor inwoners onderling. De gemeente zal daar waar nodig ondersteunen bij initiatieven en zelf met initiatieven komen. De gemeente blijft te allen tijde verantwoordelijk voor het algemeen belang en zal daarbij ook rekening houden met inwoners die minder zelfredzaam zijn. In de paragraaf 'Heeft u een initiatief?' hebben we hier nader aandacht aan besteed. We gaan niet in op de verantwoordelijkheid van de gemeente voor wat betreft het sociale deel. Dat is voor de beleidsvorming in het sociale domein.
- b. De Omgevingswet is bedoeld om meer vrijheid te geven aan inwoners. Daar horen ook verantwoordelijkheden bij. De gemeente zal de inwoners daarin adviseren en ondersteunen. In de paragraaf 'Sturingsfilosofie en rolverdeling' hebben we onder de kop 'Vasthouden wat moet, loslaten wat kan' aangegeven dat het uitgangspunt is dat de gemeente ruimte biedt aan de samenleving om eigenaarschap te pakken en invulling te geven aan de fysieke leefomgeving. De rolverdeling tussen gemeente en samenleving is wisselend. Per onderwerp, project of initiatief zoeken we naar de meest geschikte vorm. Alle vormen van sturing zijn nodig. De gemeente vervult dus niet altijd een dominante rol. Afspraken en ambities worden overigens wel vastgelegd in een omgevingsplan. De samenleving heeft haar verantwoordelijkheid voor de naleving daarvan. De gemeente is verantwoordelijke voor de handhaving.

- c. De omgevingsvisie is een inhoudelijke visie op hoofdlijnen. Welke rol de gemeente inneemt bij conflicten tussen inwoners is geen onderwerp om hierin te benoemen. Bovendien legt de Omgevingswet meer verantwoordelijkheden neer bij de samenleving, de gemeente is daar meer ondersteunend in. Dit is een procesmatig onderwerp en krijgt aandacht bij de invoering van de omgevingswet binnen de gemeentelijke organisatie.
- d. De rol die de gemeente wil, kan en/of moet vervullen is opgenomen in de tabel met programma's.

Kernkwaliteiten

We snappen dat er behoefte is aan het vastleggen van de manier waarop we onze kernkwaliteiten bewaken en evalueren. Dit is echter een onderwerp van nader onderzoek bij programma's en omgevingsplan. Onze kernkwaliteiten hebben we uitgebreid beschreven. We nemen ze bij iedere ontwikkeling in acht. Dit staat in de paragraaf 'heeft u een initiatief'. En ook bij de paragraaf met programma's. Op deze manier is de waarde ervan geborgd.

Interactie gezondheid, kernkwaliteiten en opgaven

- a. De uitleg van de prioritering past binnen het gedachtegoed van onze omgevingsvisie. Wij hebben bij de inleiding van het hoofdstuk Doorwerking een korte tekst hieraan gewijd. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.
- b. De omgevingsvisie heeft ook haar waarde wanneer hogere overheden met ontwikkelingen voor onze gemeente komen. Deze ontwikkelingen zullen altijd in overleg plaatsvinden. De kaders en het gedachtegoed van de omgevingsvisie worden bij besluitvorming meegenomen. Zo kan bijvoorbeeld door de kernkwaliteiten zoals benoemd in de omgevingsvisie zwaardere eisen worden gesteld aan een ontwikkeling. Maar het kan ook een argument zijn om de ontwikkeling niet te laten plaatsvinden. Voorbeeld hierin is de huidige (Nuenense deel)studie 'Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes'. Wij zien geen reden om in de omgevingsvisie expliciet op te nemen dat de kernkwaliteiten ook gerespecteerd dienen te worden door hogere overheden, omdat een dergelijke toevoeging geen andere status geeft richting hogere overheden.

Conclusie

De omgevingsvisie is op één punt aangepast. Zie hiervoor de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3. Voor het overige is de omgevingsvisie niet aangepast. Deels omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze en deels omdat de zienswijze een ander detailniveau betreft.

Zienswijze 23

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Agrarische visie

ZLTO vraagt om in de omgevingsvisie rekening te houden met haar 'Agrarische visie, gemeente Nuenen januari 2021' met de ondertitel 'Een duurzame groene sector als drager voor een blijvend vitaal buitengebied'.

Reactie gemeente

Agrarische visie

De visie van ZLTO sluit grotendeels aan bij die van de omgevingsvisie; een groen buitengebied met ruimte voor duurzame landbouw. De ontwikkeling die ZLTO ziet in de afname van het aantal agrarische bedrijven, wordt door ons erkent. In onze omgevingsvisie maken wij, op hoofdlijnen, doorontwikkeling van de agrarische sector mogelijk. Wij zien de agrarische visie van ZLTO als een aanvulling op onze omgevingsvisie. De genoemde oplossingen voor opgaven zijn punten voor een programma of omgevingsplan. Hierbij wordt aangesloten bij de regels uit de omgevingsverordening van de Provincie. De meeste regels worden vastgelegd door de provincie. De gemeente heeft maar beperkte invloed. Het verzoek om meer verantwoordelijkheid voor agrarische bedrijven past ook binnen de visie van de Omgevingswet en daarmee ook in onze omgevingsvisie..

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast, omdat de zienswijze grotendeels aansluit op de omgevingsvisie en de suggesties meer betrekking hebben op het programma Buitengebied.

Zienswijze 24

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Kernkwaliteiten

Gemeente Meierijstad complimenteert ons dat het document er zo goed in slaagt haar enthousiast te maken over Nuenen.

Dommeldal

De gemeente Meierijstad stemt in met onze visie voor het Dommeldal. De Dommel en de opgaven van waterkwaliteit, klimaatadaptatie en natuur in het Dommeldal acht zij van belang op het schaalniveau van heel oostelijk Noord-Brabant. Zij hoopt dat beide gemeenten, het waterschap en onze regio's de bestaande samenwerking ten bate van het Dommeldal kunnen voortzetten.

Bossen, heide en vennen

De gemeente Meierijstad stemt in met onze visie voor het gebied Bossen, heide en vennen. Het spreekt haar aan dat wij een natuurlijke functie toekennen aan de noordpunt van ons grondgebied met de Mosbulten In haar voorontwerp-omgevingsvisie en in haar concept voor een natuur- en landschapsvisie, schetst zij een relatie van het gebied Lijnt-Gerecht tegen de linkeroever van de Zuid-Willemsvaart, via de Mariahoutse Bossen (gemeente Laarbeek) en het Vressels Bos naar het Dommeldal. Gemeente Meierijstad hoopt dat we als goede burens in dit gebied de waarden van landschap, natuur en extensieve recreatie verder kunnen versterken.

Programma Buitengebied

De gemeente Meierijstad vraagt haar te betrekken wanneer we een programma voor het buitengebied gaan opstarten.

Reactie gemeente

Het is fijn te horen dat de omgevingsvisie zo goed is ontvangen en dat de gemeente Meierijstad kan instemmen met onze visie voor het gebied dat haar grondgebied raakt. Wanneer we starten met een programma voor het buitengebied brengen we Meierijstad daarvan op de hoogte en zoeken we waar wenselijk de samenwerking op.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast omdat de zienswijze daar niet om vraagt.

Zienswijze 25

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

De Veiligheidsregio is blij te zien dat het onderwerp 'een veiligere leefomgeving' een plek heeft gekregen in de omgevingsvisie. In haar zienswijze adviseert zij hoe het onderwerp 'fysiek veilige leefomgeving' een nog betere positie te geven.

Kernwaarden VeiligheidsRegio Brabant Zuidoost

De veiligheidsregio adviseert haar kernwaarden een (nog) betere positie te geven in onze omgevingsvisie. Dit kan bijvoorbeeld door bij de 'Speerpunten voor gezondheid' punt '1. Een veilige leefomgeving' te vervangen door 'Kernwaarden veilige leefomgeving (vrbzo.nl)'. Zij adviseert dit te doen met een snelkoppeling, zodat haar kernwaarden direct worden gekoppeld aan de omgevingsvisie.

Kernkwaliteiten

De veiligheidsregio merkt op dat de opgave om de bereikbaarheid en verkeersveiligheid in de toekomst te verbeteren, aansluit bij haar kernwaarde (ontwerpprincipe) dat de omgeving snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijk maakt. Een weloverwogen inrichting van de fysieke leefomgeving draagt bij aan snelle en effectieve hulpverlening.

Gezondheid als verbindende factor

- a. De veiligheidsregio merkt op dat het door ons benoemen van de bevordering van zelfredzaamheid van de inwoners aansluit bij haar kernwaarde dat mensen bekend zijn met risico's en weten hoe te handelen. De veiligheidsregio leest hierbij dat wij hier vooral de relatie met gezondheid leggen. Zij adviseert ook hier de relatie/nadruk te leggen met/op de 'fysiek veilige leefomgeving' en verwijst daarbij naar de kop 'Gezondheidsbevordering' waar wij de relatie al leggen.
- b. De veiligheidsregio vraagt het woord 'risicobewustzijn' toe te voegen aan de zin: "...en bevordering van zelfredzaamheid van de inwoners". Risicobewustzijn heeft relatie met haar kernwaarde dat mensen bekend zijn met risico's en weten hoe te handelen, maar heeft ook relatie met het thema 'gezondheid' waar men ook bewust moet zijn van (gezondheid)risico's.

Gezondheidsbescherming én speerpunt gezondheid (1. Een veilige leefomgeving)

De veiligheidsregio is blij met het benoemen van de externe veiligheid (risico's voor mens en milieu bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen) in onze visie. Wel adviseert zij het iets anders te formuleren. Nu enen heeft te maken met meerdere risico's die verder reiken dan enkel externe veiligheid met gevaarlijke stoffen. In de visie wordt ook ingegaan op bijvoorbeeld 'evenementen, overstromingsgebieden, natuur, coronacrisis en

klimaatverandering'. De veiligheidsregio hanteert hiervoor het begrip 'omgevingsveiligheid'. Zij adviseert daarom het volgende in de tekst aan te passen:

- a. Voeg het woord 'samen' toe aan de zin "...Bij het samen werken aan een veiligere leefomgeving...". Hierdoor sluit de tekst aan bij de visie van de veiligheidsregio om samen te werken aan een veilige fysieke leefomgeving. De partners van de veiligheidsregio zoals de GGD en omgevingsdienst hebben hier ook een belang bij.
- b. Vervang 'externe veiligheid' in 'omgevingsveiligheid'. Externe veiligheid is een onderdeel van omgevingsveiligheid. Ook wordt geadviseerd een relatie te leggen door middel van een hyperlink met het regionaal risicoprofiel waarin alle crisistypen worden benoemd.
- c. Vervang de zin "...Voor de fysieke leefomgeving wordt bij ontwikkelingen in een zo vroeg mogelijk stadium gekeken naar externe veiligheid (risico's voor mens en milieu bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen)...." In ".. Voor de fysieke leefomgeving wordt bij ontwikkelingen in een zo vroeg mogelijk stadium rekening gehouden met de veiligheidsrisico's van branden, rampen en crises.....".

Reactie gemeente

Het is fijn te horen dat de Veiligheidsregio blij is te zien dat het onderwerp 'een veiligere leefomgeving' een plek heeft gekregen in de omgevingsvisie.

Kernwaarden VeiligheidsRegio Brabant Zuidoost

Om de kernwaarden van de veiligheidsregio een (nog) betere positie te geven in onze omgevingsvisie hebben we bij 'Gezondheid als verbindende factor' onder de kop 'Speerpunten voor gezondheid' bij het punt 'een veiligere leefomgeving' een zin toegevoegd die verwijst naar het regionaal risicoprofiel. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3. We hebben er niet voor gekozen de titel van de kop te wijzigen naar 'Kernwaarden veilige leefomgeving (vrbzo.nl)' zoals gevraagd. De kernwaarden van de veiligheidsregio zijn naar onze mening een middel / uitgangspunt om te komen tot een veiligere leefomgeving.

Kernkwaliteiten

Fijn te horen dat hier al de aansluiting bestaat bij één van de kernwaarden.

Gezondheid als verbindende factor

- a. Fijn te horen dat ook hier de aansluiting is gevonden bij de kernwaarden van de veiligheidsregio.
De alinea waarin wordt ingegaan op de Omgevingswet die het begrip 'gezondheid' breed opvat, hebben we aangevuld met een verwijzing naar de 'fysiek veilige leefomgeving'. Dit heeft inderdaad ook een nauwe relatie met gezondheid. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.
- b. Wij kunnen ons vinden in het benoemen van 'risicobewustzijn'. Dit hebben we dan ook toegevoegd aan de bewuste zin. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Gezondheidsbescherming én speerpunt gezondheid (1. Een veilige leefomgeving)

Ook hier is met het benoemen van externe veiligheid aangesloten bij de kernwaarden van de veiligheidsregio. Wij kunnen ons vinden in de stelling dat gekozen zou moeten worden voor het begrip 'omgevingsveiligheid' in plaats van 'externe veiligheid'. Dit begrip heeft een breder kader welke wij ook onderschrijven. Dit begrip is dan ook gewijzigd in de tekst. Verder hebben we ook de drie andere voorstellen overgenomen in de tekst. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Conclusie

De omgevingsvisie is op de meeste punten aangepast. Zie hiervoor de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3. Voor het overige is de omgevingsvisie niet aangepast, omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze.

Zienswijze 26

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Brabant Water geeft haar complimenten voor de mooie visie. Zij ziet dat deze met zorg is samengesteld.

Drinkwatervoorziening

Vanwege de toenemende druk op ruimte in de ondergrond ziet Brabant Water graag dat het drinkwaterbelang genoemd wordt in de omgevingsvisie. Zo is in de visie geborgd dat ook drinkwater wordt meegenomen in ruimtelijke gebiedsopgaven en -keuzes. Zij doet hiervoor de volgende suggestie: *".... Wij dragen zorg voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Bij ontwikkelingen in de ondergrond zoeken wij naar een goede inpassing met inachtneming van de boringsvrije zone in onze gemeente. We houden rekening met de verschillende gebruikers van de ondergrond, zoals bijvoorbeeld energie, riolering en drinkwater."*

Reactie gemeente

Wij vinden de borging van het drinkwaterbelang zeker ook belangrijk. En niet alleen omdat we er vanuit de wetgeving iets mee moeten doen. Het heeft ook te maken met gezondheid. Bij de speerpunten voor gezondheid hebben we onder het punt 'bodem en grondwater' de veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening toegevoegd. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Conclusie

De omgevingsvisie is aangepast, omdat wij de borging van het drinkwaterbelang inzien.

Zienswijze 27

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Het Waterschap vindt de visie herkenbaar en prettig leesbaar.

Visie op water en klimaatadaptatie

- a. Volgens het Waterschap ontbreekt nog een duidelijke visie op water en klimaatadaptatie. De omgevingsvisie geeft nog geen concrete vertaling van de wettelijke opgaven naar de lokale opgaven en een lokale visie hierop. Het Waterschap vraagt aandacht voor de ruimteclaim die klimaatadaptatie legt op de fysieke leefomgeving. Zij vraagt om in de omgevingsvisie meer (algemene) bouwstenen uit de uitgevoerde klimaatstresstest op te nemen en te kijken naar het geldende gemeentelijke hemelwaterbeleid en de (hemel)waterambities.
- b. Het Waterschap vraagt ook voor wat betreft de kernen en bedrijventerreinen aandacht te hebben voor klimaatadaptatie; vasthouden van water, verwerking van het hemelwater en het beperken van hittestress. Ook vraagt zij aandacht voor droogte.

Het Waterschap vraagt om op de hierna aangegeven plekken in de visie water en klimaatadaptatie steviger neer te zetten.

- c. Beekdallandschap (Kleine Dommel en Dommel) (bladzijden 12 en 25): de aanwezige watermolens kunnen een rol vervullen bij het slimmer sturen en het extra vasthouden van water.
- d. Broeklandschap (bladzijde 13): Nog steeds is het broeklandschap in het beekdal rond de Hooidonksche Beek deels overstromingsgebied.
Het beekdal van de Hooidonksche Beek is, net als het beekdal van de Dommel – onderdeel van het NNB (en het noordelijke deel is ook Natte Natuurparel). Ook dit beekdal is een belangrijke noord-zuidverbinding.
- e. Dommeldal, Heerendonk (bladzijde 25): deze gebieden zijn ook (nog steeds) belangrijk voor ruimte voor water.

- f. Klimaatadaptatie (bladzijde 28): maatregelen zijn niet alleen nodig voor te veel water, maar ook voor een tekort aan water.
- g. Hoogwaardige woon- en leefomgeving (bladzijde 31): hier mist aandacht voor klimaatadaptatie; water op straat bij hevige neerslag en toenemende hittestress in de kernen.
- h. Warmtetransitie (bladzijde 31): een meekoppelkans bij de warmtetransitie is ook het treffen van maatregelen voor klimaatadaptatie; afkoppelen van regenwater en verminderen van hittestress door beter isoleren van gebouwen.
- i. Punt 3 (bladzijde 45): Voor het beperken van hittestress en voor het bufferen van regenwater op woningniveau heeft gevelgroen en groene daken meerwaarde. Het waterschap ziet de bouw van gebouwen met groene daken als hydrologisch neutraal ontwikkelen en hiervoor is geen compenserende waterberging nodig. Zeker bij grootschalige ontwikkelingen waar weinig ruimte is voor aanleg van groen kunnen groene daken een aantrekkelijke klimaatadaptatieve maatregel vormen.
- j. Natuurontwikkeling (bladzijde 48): noem hier ook het streven van de gemeente Nuenen, samen met verschillende partners, naar het verder invullen en afronden van het Natuurnetwerk Brabant in de gemeente.
- k. Landbouw (bladzijde 49): nog sterker zou staan dat landbouw zich aanpast op lokaal beschikbaar water. Dat sluit aan bij het uitgangspunt "teelt volgt peil". Hiermee kan de grondgebonden agrarische sector een waardevolle bijdrage leveren aan het vasthouden van water. Vooral in het gebied ten noordoosten van Heerendonk en Gerwen is de landbouw gevoelig voor de gevolgen van verdroging. Tegelijk neemt rond Heerendonk de kans op overstromingen bij extreme neerslag toe.
- l. Grootschalige opwekking (bladzijde 50): ook de combinatie met waterberging kan een meekoppelkans zijn.
- m. Bedrijventerreinen (bladzijde 52): voor bestaande bedrijventerreinen ligt de focus op kwaliteitsverbetering. Vergroenen en afkoppelen van de bedrijventerreinen draagt hier ook aan bij.
- n. Landgoed Gulbergen (bladzijde 52): binnen het landgoed bestaan kansen voor het realiseren van een klimaatbuffer.
- o. Programma Buitengebied (bladzijde 61): geef klimaatadaptatie ook een plek in de andere programma's, zodat meekoppelkansen worden benut. Of benoem een afzonderlijk programma voor klimaatadaptatie.

Reactie gemeente

Het is fijn te horen dat de omgevingsvisie goed is te lezen.

Visie op water en klimaatadaptatie

- a. Water en klimaatadaptatie zijn voor ons zeker ook belangrijke aandachtspunten. Omdat de omgevingsvisie een hoog abstractieniveau heeft, hebben we ons beperkt tot het benoemen van die aandachtspunten. Verdere uitwerking vindt plaats in programma's en omgevingsplan. Waaronder het programma Buitengebied en programma Duurzaamheid. Voor wat betreft de ruimteclaim hebben we verbinding gezocht met de opgave Robuust landschap, maar ook bij de deelopgave 'Een groene woon- en leefomgeving'.
- b. Klimaatadaptatie wordt niet alleen genoemd onder de opgave 'Robuust landschap', maar ook onder de deelopgave 'Een groene woon- en leefomgeving'. Hier wordt aangegeven dat een groene inrichting van de openbare ruimte (van de kernen én bedrijventerreinen) ook een bijdrage levert aan het beter en langer vasthouden van water. Verder wordt slim ruimtegebruik benoemd; er moet worden gekeken naar meekoppelkansen, zoals klimaatadaptatie. Binnen de deelopgave 'Landbouw' hebben we aandacht besteed aan droogte door te benoemen dat we inzetten op een duurzame landbouw waarbij het gebruik van het land in balans moet zijn met de natuurlijke systemen. De landbouw maakt gebruik van lokaal beschikbaar water zonder deze uit te putten.
- c. Dit voorstel is van een ander detailniveau dan die van onze omgevingsvisie. Dat de aanwezige watermolens een rol kunnen vervullen bij het slimmer sturen en het extra vasthouden van water past beter bij het detailniveau van een programma en omgevingsplan.
- d. Het voorstel om aan te geven dat het broeklandschap in het beekdal rond de Hoidonksche Beek nog steeds deels overstromingsgebied is, is overgenomen. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3. Het beekdal van de Hoidonksche Beek maakt onderdeel uit van het gebied dat is aangeduid als beekdal van de Dommel en is niet nader aangeduid vanwege het abstractieniveau van onze omgevingsvisie.
- e. De gebieden Dommeldal en Heerendonk vallen binnen het gebied dat op de kaart is aangeduid als 'Dommeldal'. In de pop-up bij dit gebied staat al de ambitie van vasthouden en bergen van water. Een nadere toelichting vinden we niet nodig.
- f. Het voorstel om de tekst onder 'Klimaatadaptatie' aan te passen is overgenomen. Er is toegevoegd dat er ook maatregelen getroffen moeten worden om een te kort aan water te voorkomen. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.
- g. Aandacht voor klimaatadaptatie is dan wel niet expliciet en in detail benoemd. Er is wel aandacht voor door middel van de deelopgave 'groene woon- en leefomgeving'. De omgevingsvisie is een visie op hoofdlijnen.
- h. Het treffen van maatregelen voor klimaatadaptatie als meekoppelkans bij de warmtetransitie zien wij als onderdeel van een programma en omgevingsplan. Onze omgevingsvisie heeft daarvoor een te hoog abstractieniveau.

- i. Dat het waterschap de bouw van gebouwen met groene daken als hydrologisch neutraal ontwikkelen ziet en hiervoor geen compenserende waterberging nodig acht, nemen we graag mee in de verdere uitwerking van onze omgevingsvisie in de programma's en het omgevingsplan. Onze omgevingsvisie heeft een te hoog abstractieniveau om het hierin al te melden.
- j. Het voorstel is overgenomen. Aan de tekst bij 'Natuurontwikkeling' is toegevoegd dat wij, samen met verschillende partners, streven naar het verder invullen en afronden van het Natuurnetwerk Brabant in de gemeente. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.
- k. Vanwege het hoge abstractieniveau van onze omgevingsvisie vinden we een meer algemene zinsnede als '...in balans is met de natuurlijke systemen.' beter passen. Dat de landbouw zich aanpast op lokaal beschikbaar water past daarbinnen en kan worden overgenomen in de programma's en omgevingsplan. Waaronder het programma Buitengebied.
- l. Het benoemen van waterberging als meekoppelkans bij grootschalige opwek vinden wij meer passen bij de programma's en omgevingsplan. Onze omgevingsvisie heeft daarvoor een te hoog abstractieniveau.
- m. Het benoemen van het vergroenen en afkoppelen als kwaliteitsverbetering van bedrijventerreinen past meer bij de programma's en omgevingsplan. Onze omgevingsvisie heeft daarvoor een te hoog abstractieniveau.
- n. Het benoemen van kansen voor het realiseren van een klimaatbuffer op Landgoed Gulbergen past meer bij de programma's en omgevingsplan. Onze omgevingsvisie heeft daarvoor een te hoog abstractieniveau.
- o. De lijst met programma's is niet limitatief. De in de lijst genoemde programma's zijn de programma's die we nu zien naar aanleiding van de omgevingsvisie zoals die nu voorligt. Er kunnen altijd programma's worden toegevoegd. Klimaatadaptatie is een onderwerp waarmee in vrijwel alle programma's rekening zal worden gehouden, omdat het met veel opgaven kan worden gecombineerd. Wij zien voor nu geen afzonderlijk programma voor klimaatadaptatie, omdat dit onderdeel uitmaakt van het programma Duurzaamheid en vanwege die samenhang met andere opgaven.

Conclusie

De omgevingsvisie is op enkele punten aangepast. Voor het overige is het niet aangepast, omdat de zienswijze een ander detailniveau heeft dan de omgevingsvisie.

Zienswijze 28

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

GGD-BZO geeft haar complimenten voor onze omgevingsvisie.

Gezondheid en omgeving

GGD-GHOR Nederland heeft Kernwaarden voor een gezonde leefomgeving opgesteld. Zij vormen een belangrijke leidraad voor het maken van keuzes over de omgeving. GGD-BZO adviseert deze leidraad te gebruiken bij het verder invullen van de Omgevingsvisie.

Wonen en werken

- a. GGD-BZO adviseert om bij de inrichting van de leefomgeving naast de wettelijke normen ook te kijken naar de gezondheidkundige advieswaarden (WHO). Elke inspanning om dichterbij de gezondheidkundige advieswaarden te komen dan de wettelijk gestelde normen is winst voor de gezondheid van inwoners. Daarnaast vraagt zij rekening te houden met cumulatieve effecten op gezondheid.
- b. GGD-BZO adviseert bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie voor de thema's 'hoogwaardige woon- en leefomgeving' en 'vitale samenleving' gebruik te maken van het document 'Kernwaarden voor een gezonde leefomgeving'. Daarbij vraagt zij aandacht voor zelfredzaamheid, eigen regie, zorgbehoefte van de inwoners en adviseert aansluiting te zoeken bij het huidige nota Sociaal Domein.

Mobiliteit

Binnen de omgevingsvisie ziet GGD-BZO aandacht voor gezonde mobiliteit zoals wandelen en fietsen. Zij adviseert ook aandacht te schenken aan openbaar vervoer, plekken voor deelauto's en oplaadplekken voor elektrische voertuigen.

Gezonde gebouwen

GGD-BZO adviseert ook de zorg voor een gezond binnenklimaat te benoemen.

Betrokkenheid inwoners

GGD-BZO adviseert bewoners mee te nemen in de te nemen energiemaatregelen en voor een open en transparant proces te zorgen.

Advisering doorontwikkeling visie

GGD-BZO geeft aan graag in een vroegtijdig stadium te willen meedenken en –doen bij de doorontwikkeling van de visie en bij de verdere uitwerking van de visie in plannen en uitwerkingsprogramma's.

Reactie gemeente

Het is fijn te horen dat de omgevingsvisie zo goed is ontvangen.

Gezondheid en omgeving

De Kernwaarden gezonde leefomgeving van de GGD betreft een belangrijke informatiebron. Gezondheid is voor ons nieuw. De kernwaarden zijn gebruikt om het gesprek te voeren over een gezonde leefomgeving en hebben inspiratie geboden voor de omgevingsvisie. De kernwaarden zijn vertaald naar de Nuenense context. Onder andere door het benoemen van de speerpunten voor een gezonde leefomgeving. Wij erkennen het belang en willen in gesprek blijven om de ambities op elkaar af te stemmen. Wij zien hiervoor kansen binnen de programma's. Waaronder het programma Vitaliteit.

Wonen en werken

- a. Wij zijn nog niet zover om strenger te zijn dan de wettelijke normen. Een stevige ambitie heeft consequenties voor de uitwerking die nu nog niet te overzien zijn. Dit verdient nader onderzoek in programma's. Waaronder het programma Vitaliteit. En hierbij zal dan ook aandacht zijn voor de gezondheidkundige advieswaarden en cumulatieve effecten. Ambities en keuzen die hieruit voortkomen, worden bij een actualisatie van de omgevingsvisie, overige programma's en omgevingsplan overgenomen.
- b. Bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie is ook aandacht voor zelfredzaamheid, eigen regie en zorgbehoefte van de inwoners. Wél in relatie tot de fysieke leefomgeving. Overige elementen zullen terug moeten komen in het beleid vanuit het sociaal domein.

Mobiliteit

In de omgevingsvisie benoemen wij dat we voor een mobiliteitstransitie gaan. Uitwerking van die ambitie vindt plaats in programma's. De gedane suggesties zijn onderwerp bij de uitwerking van het programma.

Gezonde gebouwen

De zorg voor een gezond binnenklimaat valt onder gezondheidsbescherming. De gemeente zal ten minste aan de wettelijke normen voldoen, genoemd in het bouwbesluit. Ook voor wat betreft het binnenklimaat van gebouwen. De uitwerking daarvan volgt in programma's, omgevingsplan en bij vergunningverlening (waar op de geldende normen wordt getoetst).

We nemen het voorstel daarom niet over

Betrokkenheid inwoners

Wij zijn op dit moment al bezig met de energietransitie waarbij inwoners nauw betrokken worden.

Advisering doorontwikkeling visie

Wij maken graag gebruik van de expertise van de GGD-BZO. Zij is een waardevolle partner.

Conclusie

De omgevingsvisie is niet aangepast, omdat de zienswijze een ander detailniveau heeft dan de omgevingsvisie.

Zienswijze 29

Ontvankelijkheid

De zienswijze is binnen de termijn ingekomen. De zienswijze is ontvankelijk.

Zienswijze

Kernkwaliteiten - natuurgebieden

IVN pleit ervoor om de bestaande natuurgebieden te behouden en te versterken.

Opgaven

- a. In de paragraaf 'Nuenen in Brainport' is bij 'Bereikbaarheid' aangegeven dat op voorhand geen maatregelen worden uitgesloten, met als voorwaarde dat deze maatregelen niet ten koste mogen gaan van een gezonde leefomgeving". IVN stelt voor dat hieraan wordt toegevoegd dat bereikbaarheid niet ten koste mag gaan van bestaande natuurgebieden en van de toegang tot deze gebieden, en dat met name wordt ingezet op duurzame mobiliteitsvormen, zoals (snel)fietspaden en openbaar vervoer.
- b. Onder de opgave 'Robuust landschap' worden diverse uitdagingen genoemd die allemaal strijden om ruimte in het buitengebied. IVN wil benadrukken dat bij ontwikkelingen in het buitengebied een integrale en gebiedsgerichte ontwikkeling noodzakelijk is, waarbij zo veel mogelijk functies worden gecombineerd. Daarbij moeten ecologische en landschappelijke waarden nadrukkelijk worden meegenomen.

Visie

Bossen, heide en vennen

- a. IVN vindt de mogelijke aanleg van een oostelijke randweg onacceptabel. Dit zou volgens haar ten koste gaan van de ecologische verbinding en van de gezonde leefomgeving.
- b. IVN vindt deze plek ongeschikt voor duurzame energie.

Landgoed Gulbergen

- a. Opwek van duurzame energie kan volgens IVN beter plaatsvinden op Landgoed Gulbergen. Zij stelt voor een beperkte functie van hernieuwbare energieopwekking toe te voegen aan dit gebied.

- b. Het idee dat in dit gebied ruimte is voor "Internationale allure" ziet IVN niet direct voor zich. Het lijkt haar meer passend om hier een integrale gebiedsontwikkeling toe te passen die in lijn is met de rustieke sfeer van Van Gogh en die past bij de landschappelijke en natuurlijke beleving. De versterking van natuur en waterhuishouding in dit gebied juicht zij toe.

Reactie gemeente

Kernkwaliteiten

In de omgevingsvisie pleiten wij ook voor behoud en versterking van bestaande natuurgebieden. We zien hier ook dilemma's in relatie tot andere opgaven zoals bereikbaarheid en grootschalige opwek duurzame energie. In de omgevingsvisie staan niet alle antwoorden. Deze moeten vaak nog uitgewerkt worden in programma's. Waaronder het programma Buitengebied, het programma Bereikbaarheid en het programma Duurzaamheid. Op dit moment loopt de (Nuenense deel)studie 'Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes' en wordt beleid ontwikkeld voor zonnevelden. We lopen hier niet op vooruit. Conclusies en keuzen die hieruit voorkomen, worden vervolgens overgenomen bij een actualisatie van de omgevingsvisie.

Opgaven

- a. De kaders en het gedachtegoed van de omgevingsvisie worden bij besluitvorming over de (Nuenense deel)studie 'Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes' meegenomen. Zo kan bijvoorbeeld door de kernkwaliteiten zoals benoemd in de omgevingsvisie zwaardere eisen worden gesteld aan inpassing van een oostelijke randweg. Maar het kan ook een argument zijn om geen oostelijke randweg aan te leggen. Een oostelijke randweg kan echter ook bijdragen aan andere kernkwaliteiten in andere delen van het dorp. De voor- en nadelen moeten nog blijken. We wachten de uitkomst van de studie af voordat we verdere uitspraken doen in de omgevingsvisie.
- b. In de omgevingsvisie maken we de dilemma's inzichtelijk. De keuze welke opgaven en functies waar in het buitengebied de ruimte krijgen, zal verder worden uitgewerkt in programma's zoals het programma Buitengebied. Dan vindt een integrale en gebiedsgerichte beoordeling plaats met oog voor alle waarden en de kernkwaliteiten.

Visie

Bossen, heide en vennen

- a. Het verkeer, lokaal en regionaal, legt druk op onze leefbaarheid, natuur en de andere kernkwaliteiten en waarden van Nuenen. Dat dilemma hebben we in de omgevingsvisie geschetst. In de omgevingsvisie staan niet alle antwoorden. Deze moeten vaak nog uitgewerkt worden in programma's. Waaronder het programma Bereikbaarheid. Op dit moment loopt de studie 'Leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes'. De kaders en het gedachtegoed van de omgevingsvisie worden bij besluitvorming over die studie meegenomen. We lopen niet vooruit op uitkomsten van die studie.

- b. In de pop-up 'Bossen, heide en vennen' schrappen we de tekst waarin staat dat we hier denken aan duurzame energie als 'verdienmodel'. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Landgoed Gulbergen

- a. Landgoed Gulbergen nemen we niet op als locatie voor opwek van duurzame energie. Onderzoek naar en besluitvorming over de opwek van duurzame energie vindt plaats in een apart traject waarin beleid wordt gevormd voor zonnevelden. Ook is deze locatie niet in de RES benoemd als potentiële locaties op regionaal niveau. De besluiten die volgen uit deze studie worden meegenomen bij de actualisatie van de omgevingsvisie, in programma's en het omgevingsplan.
- b. Dat in de pop-up de term 'internationale allure' is opgenomen, was niet onze bedoeling. Dit is dan ook aangepast. Zie voor de exacte wijziging de tabel met wijzigingen in hoofdstuk 3.

Conclusie

De omgevingsvisie is op twee punten aangepast. Voor het overige is het niet aangepast. Deels omdat we ons inhoudelijk niet kunnen vinden in de zienswijze. Deels omdat het onderwerp in een ander traject nader wordt onderzocht. En deels omdat de zienswijze een ander detailniveau heeft dan de omgevingsvisie.

3. Wijzigingen in de omgevingsvisie

Wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen

Uit de ingediende zienswijzen zijn de volgende wijzigingen gekomen. Voor de plaats in de omgevingsvisie is gebruik gemaakt van het pdf-document bij de ontwerp omgevingsvisie.

Home -
Kernkwaliteiten <i>Behoud het goede van Nuenen</i> <ul style="list-style-type: none">
• Onder deze paragraaf én onder de paragraaf 'Kernkwaliteiten' werd gesproken over 'relicten' (bladzijden 11, 12, 13 en 20). Dit woord is gewijzigd in 'elementen'.
• De historische bebouwingslinten zijn explicieter aangegeven op de bladzijden 7 t/m 10 ter onderbouwing van de visie op ons cultureel erfgoed <i>Kernkwaliteiten</i> <ul style="list-style-type: none">
• Op bladzijde 11 hebben we onder de kop 'De belangrijkste kwaliteiten van de kernen zijn:' een bullet toegevoegd met daarin een verwijzing naar de 'plaatsen'.
• De laatste alinea op bladzijde 14 is aangevuld met de toelichting dat de kernkwaliteiten de lat vormen waartegen we alle initiatieven zetten. Zo wordt de waarde van de kernkwaliteiten meer expliciet gemaakt.
• Op bladzijde 13 staat onder 'Broeklandschap (...)' dat het broeklandschap vroeger overstromingsvlakte voor de Dommel was. Dit is nog steeds (deels) het geval. De tekst is hierop aangevuld.
• Op bladzijde 15 is iets meer aandacht geschonken aan het erfgoed dat Nuenen rijk is. Benoemd is dat er vele rijks- en gemeentelijke monumenten en dorpsgezichten zijn. Dit ter onderbouwing van de visie op ons cultureel erfgoed.
Opgaven <i>Het kader</i> <ul style="list-style-type: none">
• Aan de tekst bij de wettelijke taak 'Klimaatadaptatie' op bladzijde 28 is toegevoegd dat er ook maatregelen getroffen moeten worden om een te kort aan water te voorkomen.
Visie <i>Kaart</i> <ul style="list-style-type: none">
• Pop-up 'Bossen, heide en vennen'; De laatste zin voor wat betreft de ontwikkeling van de robuuste verbinding en het inzetten van tijdelijke functies zoals duurzame energie als 'verdienmodel' is verwijderd.

- Pop-up 'Landgoed Gulbergen'; de tekst in de pop-up is vervangen door de tekst uit het visiedocument onder 'Groene ruimte van Brainport – Landgoed Gulbergen'.
- Pop-up 'Landgoed Gulbergen'; in de laatste regel is het woord 'de Dommel' verwijderd. Landgoed Gulbergen ligt namelijk niet in het stroomgebied van de Dommel.

Gezondheid als verbindende opgave

- De derde zin op bladzijde 38 als volgt veranderd: "Daarbij gaat het op de eerste plaats om 'gezondheidsbescherming', het borgen van milieukwaliteit en fysiek veilige leefomgeving."
- Op bladzijde 38 is het woord 'risicobewustzijn' toegevoegd aan de zin "...en bevordering van zelfredzaamheid van de inwoners".
- Op bladzijde 38 is het woord 'samen' toegevoegd aan de zin "Bij het ... werken aan een veiligere leefomgeving...".
- Op bladzijde 39 is het woord 'externe veiligheid' gewijzigd in 'omgevingsveiligheid'. En er is een verwijzing naar het regionaal risicoprofiel toegevoegd. Onder het punt 'een veiligere leefomgeving' is de volgende zin toegevoegd: "Hiervoor zoeken we aansluiting bij het regionaal risicoprofiel." Daar is een bronvermelding aan toegevoegd in de voetnoot. We hebben geen directe link opgenomen, omdat wanneer er iets in het bronndocument wijzigt de omgevingsvisie mee wijzigt. Dat kan alleen na besluit van de raad en is daarmee te ingrijpend.
- Op bladzijde 39 is de zinsnede "...gekeken naar externe veiligheid (risico's voor mens en milieu bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen)." vervangen door "...rekening gehouden met de veiligheidsrisico's van branden, rampen en crises.....".
- Op bladzijde 39 is onder het speerpunt 'bodem en grondwater' de eerste zin als volgt aangevuld; "...en is essentieel voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening."

Hoogwaardige woon- en leefomgeving

- In de tabel bij 'Hoogwaardige woon- en leefomgeving' op bladzijde 41 is bij 'Wonen en ruimtelijke planvorming' 'Bescherming, behoud en beleving van het erfgoed' toegevoegd als waar we wel voor kiezen. Dit gelijk aan bij 'Een nog aantrekkelijker centrum' en naar aanleiding van de aanvulling van de tekst bij 'Wonen en ruimtelijke planvorming' voor wat betreft ons cultureel erfgoed in de gehele gemeente.

Hoogwaardige woon- en leefomgeving – Wonen en ruimtelijke planvorming

- Bij 'Wonen en ruimtelijke planvorming' op bladzijde 41 is meer aandacht geschonken aan het erfgoed dat Nuenen rijk is. Bescherming, behoud en beleving van het erfgoed beperkt zich niet tot het centrum van (de kern) Nuenen. Het erfgoed is ook buiten het centrum van Nuenen een trekpleister en maakt de kwaliteiten mee.

Robuust landschap – Natuurontwikkeling

- Aan de tekst bij ‘Natuurontwikkeling’ op bladzijde 48 is toegevoegd dat wij, samen met verschillende partners, streven naar het verder invullen en afronden van het Natuurnetwerk Brabant in de gemeente. Dat gebeurt in het samenwerkingsverband Dommeldal uit de Verf 2.0.

Robuust landschap – Landbouw

- In de tekst bij ‘Landbouw’ op bladzijde 49 stond vermeld “.....dat de landbouw gebruik maakt van lokaal beschikbaar water....”. Dit is gewijzigd in “.....dat de landbouw zich aanpast op lokaal beschikbaar water....”.

Doorwerking

Inleiding

- Onder de inleiding op bladzijde 57 is het volgende toegevoegd: “Op het hogere schaalniveau van de omgevingsvisie zijn de kernkwaliteiten en de opgaven vaak goed verenigbaar. Bij de concretere uitwerking van de omgevingsvisie kan het behouden van de kernkwaliteiten op gespannen voet staan met de opgaven. Het leidende principe is dat initiatieven en projecten geen afbreuk mogen doen aan de kernkwaliteiten van de gemeente Nuene als geheel. Een kleine plaatselijke afname van een of meerdere kernkwaliteiten kan verdedigbaar zijn, als hiermee een groter gemeenschappelijk belang is gediend. Deze afweging is situationeel en zal dus per geval moeten worden gemotiveerd.”

Programma's

- In de tabel met programma's op bladzijde 61 is bij het programma Buitengebied onder ‘Aanleiding’ in de zin “Het behoud.....uitgewerkt.” het woord ‘kunnen’ vervangen door ‘dienen’.

Totstandkoming

-

Ambtshalve wijzigingen

In de omgevingsvisie zijn de volgende ambtshalve wijzigingen doorgevoerd.

Home -
Kernkwaliteiten -
Opgaven -

Visie

Kaart

- Legenda kaart; 'Snelweg A270' is gewijzigd naar 'A270'. Deze weg heeft namelijk niet alle de functie van snelweg.
- Legenda kaart; 'Regionale verbinding – gemotoriseerd verkeer' is gewijzigd naar '(Regionale) verbinding – gemotoriseerd verkeer'. Niet alle aangegeven routes hebben een regionale functie, maar zijn wel van belang voor de bereikbaarheid van Nuenen.
- Legenda kaart; 'Regionale verbinding – fiets' is gewijzigd naar '(Regionale) verbinding – fiets'. Niet alle aangegeven routes hebben een regionale functie, maar zijn wel van belang voor de bereikbaarheid van Nuenen.
- Legenda kaart; 'Regionale verbinding – bus' is gewijzigd naar 'HOV'. Dit geeft de functie van de verbinding beter weer.
- Legenda kaart; 'Stedelijke transformatie' is gewijzigd naar 'Versterken woon- en leefomgeving Nuenen, Gerwen, Nederwetten en Eeneind', zoals ook in de tekst genoemd.
- Pop-up's 'Gerwen' en 'Nederwetten'. Laatste punt; 'Verzoeken voor ..... worden positief ontvangen' is gewijzigd naar 'Verzoeken voor .....worden in principe positief ontvangen'. Er gelden namelijk wel voorwaarden met het oog op de leefbaarheid.
- Pop-up 'Landgoed Gulbergen'. In de laatste regel is 'de Dommel' verwijderd. Deze loopt hier namelijk niet.

Hoogwaardige woon- en leefomgeving

- Bij de tabel met keuzen op bladzijde 41 ontbrak het thema 'Warmtetransitie'. Inhoudelijk punt daarover stond onder 'Wonen en ruimtelijke planvorming'. Dit is aangepast. Het thema 'Warmtetransitie' is toegevoegd en het inhoudelijk punt "Verduurzaming ....woningvoorraad...." is daar naartoe verschoven.

Hoogwaardige woon- en leefomgeving – Een nog aantrekkelijker centrum van Nuenen

- Onder het punt 'compactheid' op bladzijde 44 wordt Parkhof aangehaald als voorbeeld van de leegstand in het centrum. Op het moment van schrijven is leegstand in Parkhof niet aan de orde. Ook is de laatste tijd aandacht besteed aan de uitstraling. Het totaalprobleem is daarmee niet opgelost. Het betreft namelijk een tijdelijke situatie. De zin 'Dit is in Nuenen duidelijk te zien bij Parkhof en in de aanloopstraten.' is gewijzigd in 'Dit is in Nuenen het best te zien in de aanloopstraten, maar ook Parkhof en Parkstraat zijn een aandachtspunt.'

Robuust landschap – Energietransitie

- Naar aanleiding van een recent besluit van de raad heeft in de volgende zin op bladzijde 50 een aanpassing plaatsgevonden; "Om verzoeken voor grootschalige opwek op eigen grondgebied te kunnen beoordelen wordt *een afwegingskader zonne- en windenergie* opgesteld. In Nuenen willen we, als we grootschalige opwekking toestaan, dat deze landschappelijk goed wordt ingepast. Hierbij wordt qua ontwerp, maat en schaalgrootte rekening gehouden met de kenmerken van het Nuenense

landschap.” De woorden ‘een afwegingskader zonne- en windenergie’ zijn gewijzigd in ‘beleid’.

Nuene in Brainport – Hoogwaardige woongemeente

- Deze paragraaf op bladzijde 52 is aangevuld. Er is met meer nadruk aangegeven dat we inzetten op clustering van bedrijvigheid omwille van de hoogwaardigheid van de woon- en leefomgeving. Enerzijds voor de toekomstbestendigheid van het centrum en bedrijventerreinen ten aanzien van leegstand. Anderzijds omdat verspreide bedrijvigheid en bewinkeling niet is gewenst voor het woongenot/woonklimaat.

Nuene in Brainport – Groene ruimte van Brainport

- We hebben onze omgevingsvisie en de opgaven die ons verbinden met Son en Breugel en Geldrop-Mierlo met deze gemeenten afgestemd. Dit heeft geleid tot een aanvulling in de omgevingsvisie. Onder ‘Nuene in Brainport - Groene ruimte van Brainport’ op bladzijde 52 hebben we opgenomen dat Nuene samen met Son en Breugel en Geldrop-Mierlo de groene ruimte van Brainport vormen. Son en Breugel en Geldrop-Mierlo zijn hierin onze partners. Bijvoorbeeld bij ‘Dommeldal uit de verf’, ‘Van Gogh National Park’ (ook Eindhoven is hierin partner) en ‘Landgoed Gulbergen’ (meerdere partijen).

Doorwerking

Programma's

- In de tabel met programma's op bladzijde 61 is het programma Wonen naar beneden geplaatst. De tabel geeft dan wel geen prioritering, die indruk kan het wel wekken. Het huidige programma Wonen van 2020 is van recente datum en aanpassing is niet urgent. De tekst bij de aanleiding voor dit programma is ook aangepast. De genoemde aanleidingen zijn ook de aanleiding geweest om het programma Wonen destijds te actualiseren. Ook potentiële locaties zijn al genoemd in het programma. Deze tekst is er dan ook uitgehaald en vervangen door een tekst die ingaat op de periodieke actualisatie van het programma onder andere n.a.v. afspraken in regionaal verband en eventuele voorwaarden aan woningbouwontwikkelingen.

Totstandkoming

-

Algemeen

- Enkele termen zijn nader omschreven.
- Enkele type/tekstfouten zijn hersteld.
- De IDN-code van het document is gewijzigd van ‘NL.IMRO.0820.SVgoviNuene21-C001’ naar ‘NL.IMRO.0820.SVgoviNuene21-D001’.